

LEVEN BIJ DE BRON

Hugo Bouter

LEVEN BIJ
DE BRON

Waterbronnen in de boeken van Mozes en hun betekenis

Leven bij de bron

Waterbronnen in de boeken van Mozes en hun betekenis

Auteur: Hugo Bouter
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2023
Copyright: OudeSporen online uitgeverij

ISBN/EAN: 978-94-91797-63-7
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*‘En hij toonde mij
een rivier van levenswater,
blinkend als kristal,
die uitging vanuit
de troon van God
en van het Lam’.*

Openbaring 22:1

Inhoud

Woord vooraf	8
Introductie	10
1. De boom en het water van het leven	14
2. De bron van de levende God	21
3. De bron bij Berseba	32
4. De bruid bij de bron	43
5. De bron Rehoboth en andere bronnen in het land	51
6. Jakob als herder en zijn bruid	59
7. Jozef in de put	65
8. Jozef, een jonge vruchtboom bij een bron	71
9. Mozes in Midian	75
10. Mara en Elim	81
11. Water uit de Rots	89
12. Spreken tegen de Rots	97

13. Zingen bij de Springbron	104
14. Een land van bronnen	111
Gebruikte artikelen voor deze uitgave	119

Woord vooraf

Hebt u misschien dorst? Ik bedoel daarmee: Hebt u innerlijke dorst, dorst naar God? Dat is het onderwerp van 'Leven bij de bron', een reeks bijbelstudies over bronnen in de boeken van Mozes. De waterbron is de plek van de ontmoeting, tussen mensen onderling maar ook van de mens met God. Het verkwikkende bronwater wijst heen naar een *ander* soort water dat de dorst van onze harten lest.

Het antwoord op de zojuist gestelde vraag is niet moeilijk: Ga naar Christus, en drink! Het levende water wordt u nog steeds aangeboden om niet. U moet echter wel tot Hem komen en drinken (Joh. 7:37-39). Hij wil u het nieuwe leven geven en de inwoning van de Heilige Geest, zodat uw dorst wordt gelest en er zelfs stromen van levend water uit uw binnenste zullen komen. De hemelse Vader staat eveneens klaar om de Heilige Geest te geven aan hen die Hem erom bidden (Luk. 11:13).

De Geest wordt in ons binnenste dan een fontein van water, dat springt tot in het eeuwige leven. De Geest wil ons hart openen voor de rijkdommen van Christus en van Gods Woord. God de Vader, de Zoon, de Heilige Geest, het geïnspireerde Woord: het is goed en nodig om ons aan deze bronnen van hemelvreugde te laven. Het is zelfs van levensbelang om steeds eruit te drinken, erbij te blijven, erbij te wonen.

Ik spreek de hoop uit dat het lezen en overdenken van deze studies daartoe zal bijdragen. Ik heb mij vooral beperkt tot de vijf boeken van Mozes, hoewel het duidelijk is dat dit thema van de dorst naar God overal voorkomt in de Bijbel. Gods Woord is er werkelijk vol van, en met name de psalmen brengen het tot uitdrukking. Zoals een hert verlangt naar waterbeken, zo verlangt ons hart naar God (Ps. 42). Maar de Pentateuch legt – zoals in zoveel opzichten – ook voor dit onderwerp de noodzakelijke grondslag. De waterbronnen die wij hier vinden, zijn allemaal in zekere zin variaties op het thema dat in Johannes 4 door de Heere Jezus Zelf nader wordt toegelicht.

Ik sluit ieder hoofdstuk af met enkele regels van tamelijk bekende liederen. Deze soms gedeeltelijke aanhalingen zijn ontleend aan de bundel van Johannes de Heer en aan de bundel ‘Geestelijke liederen’ (een vroegere uitgave van Medema). De Bijbelcitaten zijn doorgaans ontleend aan de Herziene Statenvertaling (HSV).

Gouda, voorjaar 2023

Introductie

'De beekjes van de rivier verblijden de stad van God'.

Psalm 46:5

De stad van God

Zonder water kunnen wij niet leven. Het is een van de eerste levensbehoeften. In het Midden-Oosten beseft men dat beter dan wij in onze westerse landen dat doen. In Bijbelse tijden had men ook geen waterleiding zoals wij die meestal kennen in onze steden en dorpen. Men was voor de watervoorziening aangewezen op rivieren en bronnen, en dikwijls waren de steden dan ook gesitueerd in de nabijheid daarvan.

Het gaat in ons citaat uit Psalm 46, dat het motto is van dit inleidende hoofdstuk, om een heel bijzondere stad: Jeruzalem, de stad van God Zelf, de stad van de grote Koning. Deze stad werd zo genoemd omdat de Heere God er Zelf woonde en regeerde. Hij woonde daar in de tempel, en regeerde er door middel van door Hem gegeven koningen en profeten. God zorgde ook in praktische zin voor Zijn volk en voorzag in hun behoeften, zoals in de noodzaak van water. Er was een rivier, en haar stromen (of: beken) verheugden de stad van God. Het is de vraag welke stromen of waterbeken daarmee bedoeld worden. Natuurlijk zorgde God voor het water dat nodig was voor de stad

waar Hij Zijn woonplaats had. Er waren diverse bronnen die de stad van water voorzagen.

De rivier van God

Mogelijk is ons psalmvers echter niet direct letterlijk bedoeld, want Jeruzalem lag niet aan een rivier. Het kan meer symbolisch bedoeld zijn, en dan wordt hier een bepaalde vorm van beeldspraak gehanteerd zoals die wel vaker voorkomt in de Psalmen. Het gaat dan om een bijzondere rivier met een profetische en geestelijke betekenis: namelijk de rivier van God, de beek van God, en die is altijd vol water (vgl. Ps. 65:10). Dat betekent: er is bij God een volheid van zegen te vinden, en Hij deelt die met milde hand uit aan Zijn volk. Hij lest onze dorst, Hij geeft ons het levenswater te drinken.

Profetisch gezien valt bij deze rivier van God te denken aan de tempelbeek, die in het Vrederijk van Gods heiligdom zal uitgaan (Ezech. 47:1-12). Het laatste Bijbelboek schetst een soortgelijk beeld. Johannes op Patmos ziet in zijn laatste visioen een rivier van levenswater, blinkend als kristal, die uitgaat vanuit de troon van God en van het Lam in het nieuwe Jeruzalem (Openb. 22:1-2). Het levenswater (een beeld van de levendmakende Geest) noemt Johannes daar in één adem met de boom van het leven (een type van Christus Zelf). In het volgende hoofdstuk hopen wij deze beide beelden nader toe te lichten.

In feite voert dit ons terug naar het begin van de Bijbel, want in Genesis 2 en 3 vinden wij de paradijsrivier en de boom van het leven.

Deze voorzieningen die God had getroffen voor de eerste mens – maar die Adam en Eva door hun zonde hadden verbeurd – worden de verlost zondaar nu om niet geschonken. En dat op een veel *hoger* niveau, want het gaat in de Openbaring van Johannes om de definitieve vervulling van de beelden uit Genesis.

De typen vinden hun belichaming in de Persoon van Christus en in de gave van de Heilige Geest. Zo wordt Gods oorspronkelijke scheppingsplan tot vervulling en tot voltooiing gebracht door middel van de verlossing in Christus, zodat God daadwerkelijk kan wonen bij de mensen. Hiermee wil ik overigens niets afdoen van de historische werkelijkheid van Genesis 1 tot 11. De gebeurtenissen van deze hoofdstukken hebben echter ook een diepe geestelijke en profetische betekenis. Dat geldt zowel voor het begrip ‘rivier’ als voor het begrip ‘stad’, dat in deze introductie onze aandacht vraagt.

Kaïn werd de eerste stedenbouwer, nadat hij was weggegaan van het aangezicht van de Heere, en hij noemde die stad naar zijn zoon Henoeh (Gen. 4:17). Dat was echter niet de stad van God, de stad van de grote Koning. Die stad – Jeruzalem, de stad van de vrede – kwam pas op Gods tijd. En het aardse Jeruzalem wees heen naar het hemelse Jeruzalem, de stad van de levende God, die Hij voor de Zijnen heeft bereid.

De tent van God is bij de mensen

Die stad zal straks neerdalen uit de hemel. Ja, God zal wonen bij de mensen. Dat het is profetische perspectief dat de Bijbel ons biedt,

en dit vergezicht zal in het komende Vrederijk en in de eeuwige toestand volledig worden vervuld. God woonde te midden van Zijn volk Israël, en Hij woont nu in de gemeente. Straks zal Hij in het nieuwe Jeruzalem wonen bij de mensen, dat wil zeggen: bij de verlost mensheid op de nieuwe aarde. Het onderscheid tussen Israël en de volkerenwereld is dan voorgoed verdwenen (Openb. 21:3).

Het is altijd Gods wens geweest om bij de Zijnen te wonen, en hiertoe verlost Hij hen telkens uit de macht van de tegenstander. Dat geldt ook voor ons als christenen die mogen weten gekocht en betaald te zijn met het bloed van Christus. Wij zijn Gods eigendom en wij zijn tot Hem gebracht, om voor altijd bij Hem te wonen en Hem groot te maken. Dan voorziet Hij ook in onze behoeften. Zo is er ook nu al een rivier, vol van water, vol van vrede, vol van vreugde, waaruit wij mogen putten. Die rivier verheugt de stad van God, en die 'stad' is in de huidige periode van de genadetijd de gemeente van de levende God, het geheel van alle ware gelovigen (Matt. 5:14; 1 Tim. 3:15).

Hebt u nog dorst? Innerlijke dorst, dorst naar God? Ga dan naar Christus, en drink! Het levende water wordt u nog steeds aangeboden om niet. U moet echter wel bij Hem komen en drinken (Joh. 7:37-39). Hij wil u het nieuwe leven geven en de inwoning van Zijn Geest, zodat uw dorst wordt gelest en er zelfs stromen van levend water uit uw binnenste zullen vloeien.

*U bent de Bron van liefde en zegen,
die in het heiligdom ontspringt;
zalig is hij die op zijn wegen,
ja, eeuwig van Uw volheid drinkt.*

1. De boom en het water van het leven

‘Ook plantte de HEERE God een hof in Eden (...). En de HEERE God liet allerlei geboomte uit de aardbodem opkomen, begerenswaardig om te zien en goed om van te eten; ook de boom des levens, in het midden van de hof, en de boom van de kennis van goed en kwaad. Een rivier kwam voort uit Eden om de hof te bevochtigen. En vandaar splitste hij zich en vormde vier hoofdstromen’.

Genesis 2:8-10

De hof van Eden

Ergens in het tweestromenland, tussen de twee rivieren Eufraat en Tigris, lag volgens Genesis 2 de hof waarin God de eerste mens plaatste die Hij had geformeerd. Meestal spreken we over het ‘paradijs’. Dit woord is van Perzische oorsprong en betekent ‘lusthof’. Het komt maar een paar keer voor in het Oude Testament, onder andere in Hooglied 4:13. Die tekst heeft ook betekenis voor ons als gelovigen die behoren tot de gemeente.

Het gaat ons nu vooral om de geestelijke en symbolische betekenis van de paradijsrivier en de boom van het leven, zonder overigens afbreuk te willen doen aan de letterlijke en historische waarde ervan. De Hof van Eden, de twee bomen en de sprekende slang zijn ongetwijfeld

zintuiglijk waarneembare zaken geweest. Maar het is frappant dat de Bijbel niet slechts begint met het paradijs, maar ook ermee eindigt. In het laatste Bijbelboek vinden wij om zo te zeggen de tegenhanger van de Hof van Eden: een hemels paradijs, het paradijs van God (Openb. 2:7).

Er zijn in het boek Openbaring zowel parallellen als contrasten met Genesis. Het is in het boek Openbaring nadrukkelijk niet het paradijs van en voor de mens, maar het paradijs van God Zélf. Het is Zijn lusthof en het is een grote genade dat wij als Gods kinderen mogen delen in Zijn eigen vreugde. In dat paradijs van God kan de zonde niet meer binnendringen en is er ook geen plaats meer voor de duivel en de dood. Dit zijn dan overwonnen vijanden (1 Kor. 15:26; Openb. 21:4). Zelfs de boom van de kennis van goed en kwaad komt er niet meer voor (vgl. Gen. 2:9; 3:3 met Openb. 2:7; 22:2,14). Dat is heel opmerkelijk.

De conclusie moet wel zijn dat de mogelijkheid tot zondigen dan niet meer aanwezig is. Het geweten kan ons dan niet meer beschuldigen en aanklagen. Qua positie is dat nu al zo voor ons als christenen. Door het volbrachte werk van Christus zijn wij namelijk gezuiverd van besef van kwaad, d.i. van een slecht geweten (Hebr. 10:22). In Christus is dat onze positie vóór God, want in de verheerlijkte Heer zijn wij volkomen rein (vgl. Ef. 1:4-6). Maar wij weten maar al te goed dat de praktijk vaak anders is, dat een gelovige na zijn bekering toch nog zondigt en dat zijn geweten hem dan aanklaagt. Dan is er belijdenis van zonde en schuld nodig om de praktische gemeenschap met God te herstellen. In het paradijs van God zal dat voorgoed voorbij zijn.

De ware boom van het leven is Christus Zelf

De beschrijving van de Hof van Eden begint met het geboomte dat de HEERE God uit de aardbodem deed opkomen (Gen. 2:9). De boom van het leven in het midden van de hof wordt daarbij apart vermeld, evenals de boom van de kennis van goed en kwaad. Daarna volgen enkele mededelingen over de paradijsrivier (Gen. 2:10). In de hof zelf ontsprong een rivier om die te bevochtigen en vruchtbaar te maken. Hij splitste zich daar in vier hoofdstromen en deze vier rivieren brachten vruchtbaarheid in de hele toenmalig bekende wereld. Vanuit de hof vloeiende er een stroom van levend water naar de omringende landen.

Het is misschien niet toevallig dat de boom van het leven in Genesis 2 als eerste wordt genoemd en dan pas het levenswater. Logisch geredeneerd is de volgorde omgekeerd: zonder water kan er helemaal geen sprake zijn van boomgroei. Beide dingen, beide zegeningen in de schepping horen gewoon bij elkaar en zijn niet los verkrijgbaar. Maar het accent ligt hier kennelijk op de boom van het leven, die een beeld is van Christus Zelf. Hij was de ware Rechtvaardige, de Mens die terecht gezegend was omdat Zijn vertrouwen volkomen op God gericht was (Ps. 1:3; Jer. 17:7-8). Hij was als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd. Christus is gestorven om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardiging (Rom. 4:25). Als de verhoogde Heer heeft Hij vanuit de hemel de Heilige Geest uitgestort hier op aarde. De Geest kon niet komen vóórdát Jezus verheerlijkt was (Joh. 7:39).

Het levende water van de Geest

Christus en de Geest horen bij elkaar en zijn niet van elkaar te scheiden, evenals de boom en het water van het leven bij elkaar horen. Maar de nadruk valt in de Schrift allereerst op de Persoon van Christus (waarachtig Mens, en waarachtig God), en het werk dat Hij heeft volbracht hier op aarde. Dat is de basis voor de uitstorting van de Heilige Geest, Die gekomen is om Christus te verheerlijken. Als een milde regen, als een stroom van levenswater is de Geest op aarde neergedaald. Water is een bekend beeld van de Geest. Jesaja sprak er al over: ‘Want Ik zal water gieten op het dorstige en beken op het droge; Ik zal Mijn Geest uitgieten op uw nakroost en Mijn zegen op uw nakomelingen. Zij zullen uitspruiten tussen het gras, als populieren langs de beken’ (Jes. 44:3-4).

In Openbaring 22 is éérs sprake van de rivier van levenswater, die ontspringt uit de troon van God en van het Lam. Pas daarna lezen we over de boom van het leven: die staat niet alleen aan weerszijden van de rivier, maar ook midden op de straat die het nieuwe Jeruzalem doorkruist. De oorsprong van de rivier is echter de troon van God en van het Lam, d.i. de gestorven en opgestane Heer (vgl. Openb. 5). Het werk van Christus wordt hier dus aangeduid als de grondslag van de zegenstroom. De rivier ontspringt uit de troon van God én van het Lam. De Geest gaat uit van de Vader en van de Zoon, Die hier op aarde het Lam van God geworden is (Joh. 14:26; 15:26; 16:7).

In Openbaring 2:7 is uitsluitend sprake van ‘de boom van het leven die in het paradijs van God is’. Christus Zelf belooft hier aan de overwinnaars in de gemeente te Efeze, dat Hij hun hiervan te eten zal

geven. Hier ontbreekt dus een beschrijving van de rivier; alle nadruk valt op de *boom* van het leven. De overwinnaars zullen bij de Heer zijn in de heerlijkheid en zij zullen zich met Hem mogen 'voeden'. Hij heeft ons nu al het eeuwige leven geschonken; wij bezitten dat in Hem. Maar dan zal Hij Zélf ons erfdeel zijn en zullen wij vrij van Hem kunnen genieten. Hij is het Centrum van al Gods regeringswegen (vgl. Openb. 5:6), en ook van het paradijs van God. De toegang tot Hem kan niemand ons meer ontzeggen. Er is geen cherub met een flikkerend zwaard, die de toegang verspert. Met Christus te zijn, bij Hem te zijn, dat is verreweg het beste (Fil. 1:23).

Zo heeft de Heiland het Zelf ook beloofd aan de misdadiger die met Hem gekruisigd was: 'Voorwaar, Ik zeg u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn' (Luk. 23:43). Het ongestoorde genot van de boom van het leven zou diezelfde dag nog zijn deel zijn in de hemelhof. Wat zal het zijn om voor altijd met de Heer te zijn! Het geloof in de gekruisigde Christus maakte voor deze man de toegang vrij. En dat geldt voor ieder die zijn vertrouwen stelt op de Heer Jezus Christus. De reiniging van zonde en schuld en de bekleding met de kleren van het heil openen de toegang tot het paradijs van God, zodat wij recht hebben op het eeuwige genot van de boom van het leven: 'Gelukkig zij die hun lange kleren wassen, opdat zij recht hebben op de boom van het leven en zij door de poorten de stad binnengaan' (Openb. 22:14).

Het water is voor ieder die dorst heeft

Nu nog iets wat betreft het water van het leven. Uit Genesis 2 blijkt dat de paradijsrivier niet slechts de hof bevochtigde, maar ook de toenmalige wereld van water voorzag. De rivier splitste zich in vier stromen. De Pison stroomde om het land Havila, 'waar het goud is'. De Gihon stroomde om het land Cusj (Ethiopië). En de Tigris en de Eufraat voorzagen het hele tweestromenland van water (Gen. 2:10-13). De stroom van levend water vormde een verkwikking voor de hele aarde. Zo is het ook in geestelijk opzicht. Het water van het leven voorziet niet alleen in onze eigen behoeften als gelovigen, maar het vloeit ook naar buiten toe om zegen te verspreiden. Het is niet alleen in onszelf een fontein van water, dat springt tot in het eeuwige leven, maar de stroom van levend water vloeit uit ons binnenste ook naar buiten (Joh. 4:14; 7:38). Er is genoeg water om een dorstige wereld te laven, Gods genadeaanbod is universeel.

In Openbaring 22 vinden wij dan ook een uitnodiging die gericht is aan ieder die dorst heeft. Johannes schrijft: 'En laat hij die dorst heeft, komen; laat hij die wil, het levenswater nemen om niet' (Openb. 22:17). De rivier met levenswater stroomt niet alleen in de stad zelf, het Nieuwe Jeruzalem, om de inwoners daarvan te verkwikken. De zegenstroom reikt verder en is beschikbaar voor wie nog buiten zijn. Het heil in Christus is om niet verkrijgbaar. Alle dorstigen mogen komen tot de wateren en drinken (Jes. 55:1).

De vier stromen omspannen om zo te zeggen de hele wereld. Het zijn grote en snelstromende rivieren. De wateren barsten los en bruisen; dat komt tot uitdrukking in de namen van de eerste drie rivieren.

Pison betekent 'stroom', Gihon wil zeggen 'de bruisende', en de Tigris (of: Hiddekel) 'pijlsnel'. De naam Eufraat betekent mogelijk ook 'vruchtbaar water' – die betekenis is heel toepasselijk, aangezien het stromende water leven en vruchtbaarheid brengt. Zodoende brengt de aarde jong groen voort, zaadgevend gewas en vruchtbomen (vgl. Gen. 1:11-12).

Wanneer wij kinderen van God zijn geworden en 'geplant' zijn in Gods hof, dan mogen wij vrucht dragen voor Hem (Rom. 7:4). Wanneer wij 'gegeten' hebben van de boom van het leven, d.i. Christus Zelf, dan hebben wij door Hem eeuwig leven ontvangen. Dan kunnen wij ook groeien in het geloof en in geestelijk opzicht vruchtbomen worden, die geplant zijn aan waterstromen. Het water van het leven is zoals gezegd een beeld van de levendmakende Geest, Die in iedere ware gelovige woont. De Geest lest niet alleen onze eigen dorst, maar doet ons ook vrucht dragen: vrucht voor God en voor de naaste. De vrucht van de Geest is volgens het Nieuwe Testament négenvoudig van aard: '(...) liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing' (Gal. 5:22).

2. De bron van de levende God

De Levende Die naar mij omziet

Genesis 16:6-14; 21:14-34; 24:62; 25:11

De put Lachai-Roi

We hebben gezongen over de rijkdom van het Woord van God, en de verschillende facetten daarvan (Geestelijke liederen nr. 212). Het toont zowel Wie God is in Zijn heerlijkheid, alsook wie wijzelf zijn: ‘Dat woord houdt aan de mens zijn eigen beeld voor ogen, toont hem zijn boze hart en diep verdorven aard’. En wij hebben ook onze dankbaarheid uitgesproken voor het feit dat God Zijn Woord aan ons heeft gegeven als een groot geschenk, dit Woord dat levend en krachtig is. We hebben ook het verlangen uitgesproken: ‘Geef dat steeds Uw Woord door ons wordt gehoord. Werk in ons door Uw genade, sla ons in ontferming gade’ (Geestelijke liederen nr. 90). En in het tweede couplet: ‘Waar geen mens ons hulp kan schenken, blijft Uw liefde ons toch gedenken. Wie ons ook begeeft, U, o Vader, leeft’.

We hebben in het boek Genesis gelezen over twee bronnen, twee waterputten, die ons in type iets vertellen over de rijkdommen van het Woord van God. En we zien hoe verschillende personen ervaringen

met God opdoen bij de bronnen waarmee ze in aanraking komen, en water komen putten of water eruit drinken. Natuurlijk is het in het Midden-Oosten nog begrijpelijker dan in onze westerse landen hoe groot het belang van water is. Maar ook voor ons is het duidelijk dat we niet zonder water kunnen leven; en waarschijnlijk zal één van de grote problemen die de wereld nog te wachten staan, als de Heer niet spoedig komt, een tekort aan water zijn.

Als gelovigen hoeven wij geen gebrek aan verfrissend water te hebben in figuurlijk opzicht, als wij onze weg met de Heer gaan en iedere dag opnieuw drinken uit de rijke bronnen van het Woord van God. Dat Woord komt tot eenieder van ons, of we nu jong of oud zijn. Het spreekt tot ons, in welke situatie we ook verkeren. In de eerste geschiedenis in Genesis 16 zien we hoe Hagar, een slavine, water put uit de bron en hoe zij hier een ontmoeting heeft met de Heere God. Het was geen plezierige situatie waarin zij zich bevond, zij was op de vlucht.

Hagar was door Abraham en Sarai meegenomen uit Egypte. In de tijd dat Abraham en Sarai daar waren, hadden ze veel rijkdom aan bezittingen verworven. Maar eveneens aan slaven en slavinnen, daar hoorde Hagar bij. Maar Hagar nam een bijzondere plaats in die familie, in de huishouding van Abraham in, doordat haar meesteres zelf onvruchtbaar was en zij op voorstel van Sarai aan Abraham werd gegeven als bijvrouw. We weten dat zo iets niet naar Gods gedachten is, zeker niet in het licht van het Nieuwe Testament. Maar het kwam vaak voor in die tijd; en in die situaties zien we telkens dat het zeker niet het geluk bevorderde van de mensen die erbij betrokken waren.

Dat was ook hier zo. Het leidde tot een intern conflict in die familie, eerst een conflict tussen de beide vrouwen. Maar Sarai was de meesteres, en zij vernederde Hagar (Gen. 16:6). Het staat er niet bij op welke manier en we weten dus niet precies wat er gebeurd is. Maar Hagar hield het voor gezien en ze vluchtte van haar meesteres weg. Als ze de Engel van de Heere ontmoet bij de bron, dan zegt Hij tegen haar in vers 9: ‘Keer terug naar uw meesteres, en onderwerp u aan haar gezag’. Dus God had het allemaal gezien en Hij had nota genomen van het hele gebeuren, van die nare situatie. God ging erop in, in dit gesprek met Hagar. Zij moest twee dingen doen: zij moest terugkeren en zij moest zich onderwerpen aan Sarai.

Het vervolg van de geschiedenis van de slavin Hagar vinden we in Genesis 21, waar zij nu niet voor haar meesteres vlucht, maar wordt verdreven samen met haar zoon Ismaël. Ze worden weggestuurd door Abraham zelf, want Sara had tegen Abraham gezegd: ‘Jaag die slavin met haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet erven met mijn zoon, met Izak’ (Gen. 21:10).

Hagar is eigenlijk een beeld van de mens van nature, die op de vlucht is bij God vandaan. Hoewel het een moeilijke situatie was waarin Hagar verkeerde, leefde ze toch in de familie van Abraham, de man aan wie God Zijn beloften gedaan had. In sommige kringen noemt men dit een leven ‘in de lichtkring van het verbond’. God had Zich aan Abraham bekendgemaakt en Hij had hem Zijn beloften van zegen gegeven. In dit licht gezien was het verkeerd wat Hagar deed in Genesis 16, wat er ook precies gebeurd mag zijn. Zij vluchtte niet alleen van Sarai weg, maar ook bij de mensen vandaan met wie God een speciale bedoeling had en aan wie Hij Zich had geopenbaard.

We weten dat de mens van nature op de vlucht is voor God, we zien dat al in Genesis 4. Kaïn vluchtte van het aangezicht van de HEERE. Jona ging ook weg van het aangezicht van de Heere. Dat is niet goed als we in zo'n positie terechtkomen. Maar zoals gezegd kan het niet alleen een gelovige overkomen, zoals Jona, dat hij vluchtte. Het is in feite de situatie van elk mens. Wanneer we de Heere Jezus nog niet kennen en Hem niet toebehoren, als Hij niet onze Heer en Heiland is en als we God niet hebben leren kennen als onze Vader in Christus, dan zijn we in feite ver verwijderd van het hart van God. Dan zijn wij op de vlucht voor Hem. En dan komt het erop aan dat we een echte ontmoeting met Hem hebben, dat we Hem leren kennen. Wat is het heerlijk te zien dat God Zich in de woestijn openbaarde aan de slavin Hagar en Zich aan haar bekendmaakte.

Is het niet prachtig dat het initiatief van God uitgaat? God sprak niet alleen tegen de aartsvader Abraham, die geweldige figuur die de beloften kreeg. God maakte Zich ook bekend aan een arme slavin en Hij wees haar de weg. God wordt de God van Abraham genoemd, maar ook de God van Izak, dat is heel persoonlijk; en eveneens de God van Jakob. Met ieder van hen had God een intieme relatie, een persoonlijke band. Maar God maakte Zich ook bekend aan Hagar, en zo wil Hij ook tegen u en mij spreken. Hij spreekt tot ons persoonlijk midden in de woestijn van het leven, waar geen mens ons hulp kan schenken. Zijn liefde blijft ons toch gedenken. Want wie ons ook begeeft, U, o Vader, leeft.

De put Lachai-Roï, waar de ontmoeting tussen Hagar en de Heere plaatsvond, was de bron van de Levende Die naar ons omziet. Hagar verwijst daarnaar: 'En zij gaf de HEERE, Die tot haar sprak, de naam:

U bent de God Die naar mij omziet! Want zij zei: Heb ik hier dan Hem gezien Die naar mij omgezien heeft?' (Gen. 16:13). Daarom gaf men die put de naam: de put Lachai-Roi. De naam van God als de Levende komt daarin heel duidelijk tot uitdrukking. De levende God ziet om naar mensen, Hij is een God van genade.

Wij hebben ook te maken met de levende God. Wij dienen namelijk de levende en waarachtige God, zoals het in I Thessalonicenzen 1:9 staat. Wij hebben ons van de afgoden tot God bekeerd om de levende en waarachtige God te dienen, en wij hebben ook een levende Heiland Die dood en graf heeft overwonnen. De Levende leren we kennen bij de bron van het Woord van God. God Zelf nam het initiatief voor deze ontmoeting en Hij sprak hier met Hagar. En als we ons eigen leven nagaan, is het dan ook niet vaak gebeurd dat wij die God niet zochten en niet naar Hem vroegen, door Hem zijn opgezocht? Het was Zijn goedheid en genade dat Hij ons heeft gezocht. We zingen wel eens daarover: 'U zocht mij op, hebt me aan de dood ontnomen'. God Zelf spreekt tegen ons en Hij heeft dat vaak gedaan. Hoeveel samenkomsten hebben de meesten van ons niet bijgewoond? Hoe vaak hebben we het Woord van God niet gehoord en is het niet tot ons gekomen? God heeft vaak het initiatief genomen om tot ons hart te spreken.

Maar Hagar was op de vlucht en daarom was het nodig dat God indringende vragen stelde: 'Hagar, slavin van Sarai, waar komt u vandaan en waar gaat u heen?' Hij wist alles van haar, Hij wist wie ze was. God weet alles van ons. In de eerste hoofdstukken van Genesis zien we dit ook al bij Kaïn en bij Adam en Eva. De eerste vraag van God aan de gevallen mens was: 'Waar bent u?' Maar Adam en Eva

waren geestelijk gesproken ver van God verwijderd. Ze verborgen zich voor Hem. En aan Kaïn vroeg de Heere niet: ‘Waar ben je?’ Maar: ‘Wat heb je gedaan?’ Bij Adam en Eva ging het om zonde tegen de Heere Zelf, waardoor ze van Hem waren afgefallen en van Hem waren verwijderd. ‘Waar bent u, waar staat u eigenlijk?’ Ze moesten zich ervan bewust worden dat ze Gods tegenwoordigheid hadden verlaten en tegen Hem hadden gezondigd. Maar bij Kaïn ging het om de zonde tegen de naaste, om broedermoord. Hij had het ergste kwaad bedreven dat maar denkbaar is, hij had zijn broer Abel om het leven gebracht. God vroeg hem: ‘Wat heb je gedaan?’ Zijn dat geen indringende vragen? En hier in Genesis 16 lezen we: ‘Waar kom je vandaan?’ ‘En waar ga je heen?’ Waar gaan we naartoe, wat is onze bestemming?

We hadden vroeger thuis in de boekenkast een boek staan dat over het hemelse Jeruzalem ging. Ik dacht dat de titel was ‘Op weg naar Sion’, of iets dergelijks. Hier zag je op de omslag de hemelstad afgebeeld, het nieuwe Jeruzalem, als het einddoel van de pelgrim. Dat is onze eindbestemming als christenen. Als het goed is zijn we daarheen op weg, naar het hemelse Jeruzalem, het Jeruzalem dat boven is (Gal. 4:26). In de woestijn van dit leven mogen we een heerlijk einddoel hebben: Jeruzalem, de stad van God, die straks uit de hemel zal neerdalen van God. Zijn we daarheen op weg, naar die eeuwige heerlijkheid? Richtten we daarheen onze schreden? We weten dat de profeet Daniël in de ballingschap *open vensters had in de richting van Jeruzalem*. Hoewel hij in een vreemd land was, hoewel hij een balling was in Babel, gingen zijn gedachten uit naar de stad van God; en hij bad ook in de richting van Jeruzalem.

Het is misschien wel interessant om te weten dat Mohammed, de stichter van de islam, aanvankelijk ook in de richting van Jeruzalem bad. Hij had die gewoonte overgenomen van de Joden, maar na conflicten met hen en allerlei andere gebeurtenissen heeft hij de gebedsrichting veranderd in de richting van Mekka. Welnu, het gaat ons als gelovigen niet om een stad hier op aarde, zelfs niet om het aardse Jeruzalem, de hoofdstad van Israël. Het gaat om het Jeruzalem dat *boven* is. Daarheen zijn we op weg, maar ondertussen mogen we hier onze weg in het geloof vervolgen. In de woestijn van dit leven hebben we geweldige bronnen waaruit we mogen putten – en waar de Heere ook tot ons spreekt.

Het was geen plezierige boodschap, die Hagar hier kreeg. Ze moest teruggaan: ‘Keer naar uw meesteres terug’. We vinden dat wel vaker in de Schrift dat we moeten teruggaan. Als we denken aan de profeet Elia, hoe hij een ontmoeting had met de Heere God bij de berg Horeb, dan krijgt hij een soortgelijke opdracht: ‘Keer op uw schreden terug’. Eigenlijk kreeg hij een aantal opdrachten, nadat hij zijn beklag had gedaan over het volk Israël en met het probleem bij God was gekomen dat er eigenlijk geen trouwe Israëlieten waren overgebleven. Hij klaagde: ‘Ik alleen ben overgebleven’. Maar toen zei de Heere tegen hem: ‘Ga terug’. Dat zegt de Engel van de Heere hier ook tegen Hagar: ‘Keer terug’. En dat is, zou je kunnen zeggen, de kern van de bekering: het omkeren, het terugkeren naar God.

Verneder u, onderwerp u: dat is ook iets dat samenhangt met de bekering. Als wij ons tot God wenden en ons bekeren, dan worden wij heel klein voor Hem. Dan kunnen we niet blijven staan, maar moeten ons neerbuigen voor Hem. We moeten ons vernederen.

Hierbij kunnen we denken aan het prachtige voorbeeld van Naäman, de machtige Syrische legeroverste, die zo hoog te paard zat. Hij moest zichzelf vernederen en heel klein worden. Hij moest neerdalen in de Jordaan en zich zevenmaal onderdompelen in het water, om gezond te kunnen worden. Wat een vernedering! Maar hij deed het en werd behouden.

Zo is dat ook met ons, als wij ons tot God bekeren en ons voor Zijn aangezicht vernederen. Is het niet geweldig dat de Engel van God beloften van zegen voor Hagar had, en ook voor de zoon die in haar moederschoot was? ‘Zie, u bent zwanger; u zult een zoon baren en u moet hem de naam Ismaël geven, omdat de HEERE uw verdrukking gehoord heeft’. Ismaël betekent: *God hoort*. We zien in deze geschiedenis in Genesis 16 dus eigenlijk twee dingen: God ziet waar we zijn, daar waar we ons bevinden, maar Hij hoort ons ook. Hij is de God Die hoort: ‘De Heere heeft uw verdrukking gehoord’.

De bron bij Berseba

Dit komt ook weer terug in Genesis 21, bij die andere put, de bron bij Berseba (Gen. 21:17-19). Daar zegt de Engel van de Heere: ‘Wat is er met u, Hagar? Wees niet bevreesd, want God heeft naar de stem van de jongen, die daar ligt, geluisterd’. God luisterde naar Hagar zelf, want Hij kende haar probleem, haar verdrukking (Gen. 16:11). Maar Hij luisterde ook naar de stem van de jongen. Is het niet heerlijk dat God ons allemaal kent, dat Hij ons allemaal ziet en ons allemaal hoort? Of we nu oud zijn of jong, als je bidt tot de Heer, dan mag je weten: God luistert naar mijn stem. Dan staat er

zo treffend in Genesis 21: 'God heeft naar de stem van de jongen gehoord, *daar waar hij is*' (vs. 17 NBG). Een hoopje ellende, want hij dreigde te sterven van dorst, het water uit de zak was op. En Hagar kon het sterven van haar kind niet aanzien. God hoorde naar de moeder, maar Hij hoorde ook naar het kind. Daar waar we zijn, in welke situatie we ook verkeren, God ziet ons en Hij hoort ons. Hij is de Levende Die naar ons omziet.

Deze tweede waterput is de bron bij Berseba, de put van de eed (Gen. 21:31). God is trouw aan Zijn beloften, aan Zijn eden en toezeggingen. Deze bron bij Berseba speelt ook een heel belangrijke rol in het leven van de aartsvaders. Welnu, we weten dat het met Ismaël eigenlijk niet zo goed is afgelopen. Het is geen mooi voorbeeld voor ons, maar God heeft hem wel gezegend. God was met de jongen, en hij werd groot (Gen. 21:20). Maar er is een groot verschil tussen Ismaël en Izak. Izak was de zoon van de belofte en via Izak zou God Zijn plan vervullen. Door Izak zou men van Abrahams nageslacht spreken. God werkte langs die lijn, de lijn van Izak en daarna van Jakob en zijn twaalf zonen, die ook aartsvaders genoemd worden: de stamvaders van de twaalf stammen. En zo gaat God in Zijn verkiezende genade verder langs de lijn van Juda tot op de komst van de Heere Jezus, Die uit Juda geboren is. Ismaël is meer een beeld van het aardse volk van God, en Izak van het hemelse volk van God, de gemeente.

Wonen bij de bron

Dan is er nog één punt in Genesis 24 en 25 waarop ik wil wijzen. We zien daar nog iets uit het leven van Izak, de zoon van de belofte, en wel dat hij bij de bron Lachai-Roï woonde in het Zuiderland. In Genesis 25:11 hebben wij gelezen dat God na de dood van Abraham zijn zoon Izak zegende, en dat Izak woonde bij de put Lachai-Roï. We zien in deze hoofdstukken hoe de geschiedenis zich ontrolt om zo te zeggen, hoe God Zijn plannen vervult ten aanzien van Abraham, Izak en Jakob. Als Sara gestorven is en de bruidswerving van Rebekka heeft plaatsgehad in Genesis 24, en als ook Abraham gestorven is in Genesis 25, dan gaat God verder met Izak. Na de dood van Abraham zegende God zijn zoon Izak, en Izak ging wonen bij de put Lachai-Roï (Gen. 25:11).

Er is een duidelijk verschil met Hagar, omdat zij alleen een incidentele ontmoeting met God had bij deze put in Genesis 16, en ook bij de bron in de woestijn van Berseba in Genesis 21. Dit was ook maar een kortstondige ontmoeting. Wel prachtig natuurlijk dat zij God leerde kennen, doordat Hij tot haar sprak en voorzag in haar behoeften.

Maar in het leven van Izak komt naar voren dat hij ging *wonen* bij die bron. Als je daar woont, dan betekent dit dat je voortdurend geniet van de bron, dat je voortdurend in gemeenschap leeft met God Die heeft voorzien in de waterbron. Wonen spreekt van permanente gemeenschap met God; en wel doordat we het Woord van God niet alleen hebben ontvangen, maar het ook overdenken en met ons meedragen. De Israëliet kreeg al het bevel dit Woord te binden aan zijn hand en op zijn voorhoofd. De Joden hebben dat heel letterlijk

genomen en zij dragen nog steeds bepaalde Schriftgedeelten letterlijk aan hun polsen. Maar het gaat er natuurlijk om dat het Woord van God in ons hart woont, en wij bij dat Woord wonen en daarbij blijven.

‘Blijf in Hem’, is een uitspraak die we vaak in de eerste brief van Johannes vinden. Dus verblijven, voortdurend leven in gemeenschap met onze Heiland en in gemeenschap met onze God en Vader. Dat is wat God van ons wil. Als wij Hem hebben leren kennen, als wij ons voor Hem hebben vernederd en tot bekering en geloof zijn gekomen, dan is het Zijn wens dat wij met Hem de weg gaan. Dat wij wandelen met Hem en leven in Zijn gemeenschap, zodat we Hem steeds beter leren kennen als de God Die leeft, de God des aanzien, Die ons kent en hoort. Moge Hij ons allen daartoe genade geven.

3. De bron bij Berseba

Putten uit de bron van de eed

‘Zij ging op weg en dwaalde rond in de woestijn van Berseba (...). God opende haar ogen, zodat zij een waterput zag’.

Genesis 21:14, 19

Inleiding

De bron bij Berseba neemt zowel in het leven van Abraham als in dat van Izak een belangrijke plaats in, zoals blijkt uit Genesis 21, 22 en 26. In Genesis 21 zien wij echter eerst Hagar bij een waterput in ‘de woestijn van Berseba’ (Gen. 21:14, 19). Het is zeker niet toevallig dat hier reeds de naam Berseba wordt vermeld, terwijl in het slotdeel van dit hoofdstuk de betekenis hiervan nader wordt toegelicht.

Berseba betekent: ‘put van de eed’. Berseba spreekt van Gods trouw aan Zijn beloften, Zijn eden. God deed Zijn woord gestand jegens Abraham en jegens Izak, de erfgenaam van de belofte, maar ook jegens de slavin Hagar en haar zoon. Berseba is steeds de plek van de verbondstrouw tussen God en mensen, maar ook tussen mensen onderling.

Voor ons als nieuwtestamentische gelovigen geldt de bemoediging dat in Christus, de Erfgenaam van de belofte, de Zoon van de Vader, al Gods beloften ‘Ja’ zijn en dat door Hem ook het Amen is, tot eer van God door ons (2 Kor. 1:18-22). In die zin mogen ook wij als gelovigen steeds putten uit de bron van de eed, totdat alles wat God heeft gezegd en beloofd – zowel ten aanzien van Israël en de gemeente als de volken – op heerlijke wijze in vervulling zal gaan.

a. Berseba in het leven van Hagar

‘Zij ging op weg en dwaalde rond in de woestijn van Berseba (...). God opende toen haar ogen, zodat zij een waterput zag.’

Genesis 21:14-21

De betekenis van Berseba

De bron bij Berseba neemt zowel in het leven van Abraham als in dat van Izak een belangrijke plaats in, zoals blijkt uit Genesis 21, 22 en 26. In Genesis 21 zien wij echter eerst Hagar bij een put in ‘de woestijn van Berseba’ (Gen. 21:14, 19). Wij weten niet of het in haar geval om precies dezelfde bron ging, maar aan de andere kant is het zeker niet toevallig dat hier reeds de naam Berseba wordt vermeld, terwijl in het slotdeel van dit hoofdstuk de betekenis daarvan nader wordt toegelicht. Berseba betekent: ‘put van de eed’.

In deze naam klinkt zowel het Hebr. werkwoord voor ‘zweren’, alsook het woord voor ‘zeven’ door; dat laatste naar aanleiding van de zeven lammeren die Abraham aan Abimelech schonk als een getuigenis dat

hij de put had gegraven (Gen. 21:28vv.). Het is dus denk ik niet te gewaagd om te veronderstellen dat deze waterbron voor maar liefst drie Bijbelse personen veel heeft betekend: Hagar, Abraham en Izak.

Berseba spreekt van Gods trouw aan Zijn beloften, Zijn eden. God doet Zijn woord gestand jegens Abraham en jegens Izak, maar ook jegens Hagar. Berseba is steeds de plek van de verbondstrouw tussen God en mensen, maar ook tussen mensen onderling. Dat blijkt uit het vervolg van Genesis 21 en uit Genesis 26, waar sprake is van het pact tussen resp. Abraham en Abimelech, en Izak en Abimelech. Evenals God trouw is aan Zijn eden, mag dat van ons worden verwacht in de intermenselijke betrekkingen.

Typologische lessen

De geschiedenis van Hagar in Genesis 21 vormt in meerdere opzichten de tegenhanger van het verhaal van Genesis 16. Beide verhalen speelden zich af in de woestijn, bij een waterput: resp. de bron van de Levende en de put van de eed. In beide gevallen kreeg Hagar een goddelijke openbaring ten aanzien van haar zoon. In Genesis 16 was zij zwanger van Ismaël, maar in Genesis 21 moet haar zoon een jaar of zeventien zijn geweest. In beide verhalen zag God naar haar om. Ismaël betekent: 'God hoort'. Hij hoorde naar Hagars ellende, maar Hij hoorde ook naar de stem van de jongen (Gen. 16:11; 21:17).

In Genesis 16 was Hagar op de vlucht voor haar meesteres Sarai. Die vlucht was voortijdig en daarom moest zij teruggaan. In Genesis 21 was haar vertrek definitief, en in overeenstemming met Gods gedachten. De zoon van de slavin zou niet erven met Izak, de zoon van de belofte. Hierin zijn diepe geestelijke lessen verborgen, zoals

Paulus laat zien in Galaten 4. Het illustreert belangrijke beginselen. De apostel toont in dat hoofdstuk dat de gemeente een ander erfdeel heeft dan het aardse volk van God, het tegenwoordige Jeruzalem.

Jodendom en christendom staan niet op één lijn met elkaar, zoals er ook een hemelsbreed verschil was tussen Ismaël en Izak. Wij zijn geen kinderen van een slavin, maar van de vrije. Het hemelse Jeruzalem is onze moeder, daarom zijn wij vrij van de slavernij van de wet. De bedeling van de wet is een ander regime dan de heerschappij van de genade – die nu door gerechtigheid regeert tot het eeuwige leven door Jezus Christus, onze Heer (Rom. 5:21). Daarom staan wij als christenen niet onder de wet, maar onder de heerschappij van de genade (Rom. 6:14-15).

De conclusie moet dan ook zijn dat er voor judaïsme en wetticisme geen plaats is in de gemeente van God. Ze dienen te worden weggedaan, evenals de slavin met haar zoon werd weggezonden uit het huis van Abraham (Gal. 4:21-31). Ismaël is een beeld van de natuurlijke mens, die zijn weg in eigen kracht gaat. Hij zou 'een wilde ezel van een mens zijn' (Gen. 16:12). Maar vlees en Geest kunnen niet samengaan. Vlees en wereld gaan echter wel met elkaar samen (vgl. Gen. 21:21).

Er is echter ook een belangrijke profetische les aan dit voorval te ontleen. Dat Ismaël werd weggezonden, betekende niet dat er voor hem geen goede toekomst was weggelegd. Hij werd wel degelijk gezegend, omdat hij ook een nakomeling van Abraham was. Gods belofte was: 'Maar Ik zal ook de zoon van deze slavin tot een volk maken, omdat hij uw nageslacht is' (Gen. 21:13). Er is zelfs sprake van 'een groot volk' (Gen. 21:18). Zoals reeds eerder door God was

aangekondigd, kwamen er twaalf vorsten uit hem voort (Gen. 17:20; 25:16). Het is frappant dat de stammen van Israël ook twaalf in getal waren. Daarom is de zoon van de slavin, Ismaël, soms een beeld van het aardse Israël – dat in de eindtijd echter ook een rijke zegen zal wegdragen.

De lijn van de belofte, de lijn van Gods verbond liep echter via Izak. Met hem sloot de Eeuwige ‘een eeuwig verbond’ (Gen. 17:19). Izak, de zoon die werd geofferd en later bij wijze van spreken weer opstond uit de doden, was een type van Christus (Hebr. 11:17-19). Door Christus, het beloofde Nageslacht, behoren wij als gelovigen uit de volken nu ook tot Abrahams nageslacht. Wij zijn vast met Hem verbonden; en in Hem zijn wij gezegend met allerlei geestelijke zegening in de hemelse gewesten. De hemelse gemeente heeft dan ook een uniek erfdeel. Als kinderen van de belofte en kinderen van de vrije zijn wij erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus (Rom. 4:9-25; Gal. 3:16-29).

Water in de woestijn

Deze geschiedenis bevat echter ook veel praktische lessen voor ons geloofsleven. Als wij de Heere aanroepen in de dag van de benauwdheid, zorgt Hij voor uitredding. Hij zorgt voor water in de woestijn, zelfs voor ‘geestelijke drank’ (1 Kor. 10:4). Wij mogen kracht putten uit Gods beloften en dan onze reis vervolgen. Hij kent onze zorgen en behoeften, ook die van eenoudergezinnen, zoals Hagar en haar zoon in feite waren.

Nadat Hagar de tent van Abraham had verlaten, dwaalde zij een tijd lang rond door de woestijn van Berseba (Gen. 21:14). Als wij

ervan uitgaan dat Abraham toen nog in het Zuiderland (de Negev) woonde, in de buurt van Kades (Gen. 20:1), dan is Hagar eerst in noordelijke richting getrokken. Berseba lag aan de zuidgrens van Israëel. Later is ze weer terugggegaan naar de omgeving van Kades, in de woestijn Paran (Gen. 21:21). Daar is Ismaël gaan wonen. Dit gebied speelde bij de uittocht ook een belangrijke rol (Num. 10:12; 12:16; 13:3,26).

De kleine voedselvoorraad die ze had meegekregen, raakte snel uitgeput. Toen het water op was, legde ze haar zoon onder één van de struiken. Hagar ging huilend op een afstand zitten; zij kon het sterven van het kind niet aanzien. Toch was de redding nabij. God was niet ver en Hij zou haar tranen drogen. Er was ook een waterbron in de buurt. De naam Berseba wordt hier vermoedelijk genoemd als een teken van hoop (Gen. 21:14).

Het zou al gauw blijken dat God Zijn woord gestand deed en trouw was aan Zijn belofte. Hij zag niet slechts het moederleed van Hagar, maar hoorde in deze uitzichtloze situatie ook naar de stem van de jongen ('dáár waar hij was'). Hagar hoefde niet bevreesd te zijn. God zou voor hen beiden zorgen. Zij moest opstaan en samen met haar zoon een nieuw begin maken. Toen opende God haar ogen en zij zag een waterput; zij ging de zak met water vullen en liet de jongen drinken. God was met hem en hij groeide op; hij ging in de woestijn wonen en werd een boogschutter. Hij woonde in de woestijn Paran en zijn moeder nam voor hem een vrouw uit het land Egypte. Zo bewees God Zijn trouw aan Hagar en haar zoon Ismaël. Hagar had zeker niet tevergeefs water geschept uit de 'put van de eed'!

b. Berseba in het leven van Abraham

Maar Abraham wees Abimelech eerst terecht over een waterput die de dienaren van Abimelech hem met geweld afgenomen hadden (...). Hij zei: U moet die zeven ooilammeren uit mijn hand aannemen, zodat het voor mij als bewijs zal dienen dat ik deze put gegraven heb. Daarom noemde men die plaats Berseba, want zij beiden hebben daar een eed gezworen. Zo sloten zij een verbond in Berseba’.

Genesis 21:22-34; 22:19

Abraham te Berseba

In het slotdeel van Genesis 21 zien wij hoe twee mensen onderling een verbond te Berseba sluiten, bij de ‘put van de eed’. Het gaat hier om een verdrag tussen de herdersvorst Abraham en Abimelech, de koning van de Filistijnen (vgl. Gen. 26:1). Dit verhaal borduurt door op de geschiedenis van Genesis 20, waarin een eerder conflict tussen beide mannen wordt beschreven – een conflict waarvan Sara de inzet was. Dit eindigde in een soort herstelbetaling van de kant van Abimelech. Deze zinspeelde hierop door te spreken over de ‘vriendschap’, d.i. de trouw, de loyaliteit die hij aan Abraham had betoond (Gen. 21:23).

De verhouding tussen beide vorsten werd vervolgens formeel vastgelegd in een verbond. Abimelech had zijn trouw bewezen en Abraham moest dit nu ook doen. Dat gebeurde onder eedaflegging bij de waterput die Abraham claimde als zijn eigendom (Gen. 21:23,31). Later vonden soortgelijke handelingen plaats tussen Izak en Abimelech en zijn legeroverste Pichol. De put van de eed werd

toen weer opgegraven (Gen. 26:32-33). Abimelech betekent ‘mijn vader is koning’, en Pichol wil zeggen ‘mond van allen’ (dus zoiets als ‘woordvoerder’). Mogelijk gaat het bij deze namen om bepaalde titels die van vader op zoon werden overgedragen.

Het verbond met deze heidense vorsten wijst profetisch heen naar de eindtijd, waarin het herstelde Israël zal heersen over de Filistijnen (vgl. Jes. 11:14; Ob: 19). Dan zal er een werkelijk bestendige vrede tussen Israël en de Palestijnen worden gesloten. Het prachtige getuigenis aan het adres van Abraham: ‘God is met u in alles wat u doet’ (Gen. 21:22), zal dan ten volle worden bewaarheid.

Na de verbondssluiting plantte Abraham te Berseba een tamarisk, een statige boom die veel op een ceder lijkt. En hij riep daar de naam van de HEERE, de eeuwige God, aan (Gen. 21:33). Dit is opnieuw een verwijzing naar het Vrederijk, waarin God als El-Olaam, de eeuwige God, zal worden aanbeden. Aan de heerschappij van de Vredevorst zal geen einde komen. Zo knielde Abraham als een aanbidder neer bij de put van de eed en bracht hij de Eeuwige de dank die Hem alleen toekomt.

Berseba als wachtpost

In Genesis 22 is opnieuw sprake van Berseba, ditmaal als de woonplaats van Abraham en Izak (Gen. 22:19). Evenals zij de weg naar de berg Moria samen hadden afgelegd, gingen zij ook samen weer terug naar Berseba, naar de put van de eed. Dat is heel opmerkelijk, omdat wij juist in dit hoofdstuk God horen zweren bij Zichzelf, dat Hij Abraham rijkelijk zou zegenen en dat met (of: in) zijn nageslacht alle volken van de aarde zouden worden gezegend (Gen. 22:16-18).

Met deze heerlijke belofte kon de aartsvader terugkeren naar Berseba, en daar zal hij zeker nog vaak hebben teruggedacht aan die goddelijke toezegging.

Deze belofte van zegen voor heel de aarde reikt tot aan de eindtijd, tot het komende Vrederijk. Abraham heeft uitgezien naar de dag van Christus – de dag van Zijn verschijning – en hij heeft zich daarover verheugd (Joh. 8:56). In Christus zijn al Gods beloften zeker en vast en gaan ze op Gods tijd ook in vervulling, want in Christus is het Ja; en door Hem ook het Amen (2 Kor. 1:19-20).

c. Berseba in het leven van Izak

‘Hij vertrok vandaar naar Berseba. De HEERE verscheen hem in die nacht en zei: Ik ben de God van Abraham, uw vader. Wees niet bevreesd, want Ik ben met u; Ik zal u zegenen en uw nageslacht talrijk maken omwille van Abraham, Mijn dienaar. Toen bouwde hij daar een altaar en riep de Naam van de HEERE aan. Hij zette daar zijn tent op en de dienaren van Izak groeven daar een put (...). Wij hebben duidelijk gezien dat de HEERE met u is (...); laten we een verbond met u sluiten (...). Nu bent u immers de gezegende van de HEERE’.

Genesis 26:23-33

Izak te Berseba

De eed die God had gedaan aan Abraham en diens nageslacht gold uiteraard ook Izak, de zoon van de belofte, die Abraham als het ware uit de doden had teruggekregen (Hebr. 11:18-19). De Brief aan de Hebreëen bevestigt dit door in het meervoud over de ‘erfgenamen

van de belofte' te spreken. De eed is het einde van alle tegenspraak en door de eedzwering wilde God des te nadrukkelijker aan alle erfgenamen van de belofte (zelfs inclusief de nieuwtestamentische gelovigen) het onveranderlijke van Zijn raad doen blijken (Hebr. 6:13vv.).

Izak woonde later opnieuw in Berseba. Daar verscheen de Heere aan hem en bevestigde Hij de rechtsgeldigheid van de belofte die Hij aan Abraham had gedaan. Deze goddelijke openbaring maakte van Izak eveneens een aanbidder. Hij bouwde daar een altaar en riep de naam van de Heere aan (Gen. 26:23-25). Izak is een type van Christus als de opgestane en verheerlijkte Mens in de hemel, de Veelgeliefde, de Zoon van de belofte, de Erfgenaam. Hij is in waarheid de Gezegende van de Heere (vgl. Gen. 26:29).

Als christenen zijn wij door het geloof met Hem verenigd en delen wij in de zegeningen die Hem zijn toegezegd. Het hemelse vaderland is ons deel en wij mogen ervan genieten, ook al zijn wij nu nog pelgrims op aarde. Evenals Izak bezitten wij hier een 'tent', een 'put' en een 'altaar' (Gen. 26:25).

Een belofte voor de eindtijd

Berseba heeft echter ook in dit hoofdstuk een spits naar de eindtijd toe. Christus is als Voorloper nu voor ons de hemel binnengegaan, naar de ordening van Melchizedek Hogepriester geworden in eeuwigheid. Deze 'aanstelling' heeft niet zonder een plechtige eed plaatsgehad. Want de Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: U bent Priester in eeuwigheid (Ps. 110:4; Hebr. 7:20-21).

Maar dit eeuwige priesterschap zal Hij bij Zijn wederkomst ook tot zegen van Zijn aardse volk Israël uitoefenen, zoals reeds eerder in de geschiedenis van Abraham profetisch was aangeduid na het verslaan van de koningen van het Oosten (Gen. 14:18-20). Dan zullen de volken samen met Israël worden gezegend. Er zal voor altijd vrede zijn. Zelfs de vroegere vijanden zullen komen en een verbond met Gods volk sluiten, zoals Abimelech dat deed met Izak (Gen. 26:26-31). Wat een tijd van ongekende zegen en voorspoed zal dat zijn!

4. De bruid bij de bron

Over de roeping van de bruidsgemeente

‘Zij daalde af naar de bron, vulde haar kruik, en kwam naar boven. Toen liep de knecht haar tegemoet en zei: Laat mij toch een weinig water drinken uit uw kruik. Daarop zei zij: Drink, mijn heer, en zij liet haar kruik snel op haar hand neerglijden, en gaf hem te drinken’.

Genesis 24:10vv.

De werving van de bruidsgemeente

Aan het verhaal van Izaks huwelijk met Rebekka kunnen allerlei lessen worden ontleend, zowel in praktisch als in typologisch opzicht. Wat ik hier speciaal zou willen beklemtonen, is de verbinding tussen de bruid en de bron. Wij vinden dat tweemaal in dit hoofdstuk. De knecht van Abraham vond Rebekka bij de bron buiten de stad Haran, waaruit zij water putte voor de knecht van Abraham en al diens kamelen. En aan het eind van Genesis 24 ontmoette zij haar aanstaande man niet ver van de bron Lachai-Roï, waar Izak woonde.

Deze voorvallen zijn allereerst van praktische waarde: het is goed wanneer gelovigen elkaar zien en ontmoeten bij de bron waaruit wij allemaal mogen putten: het levende Woord van God.

Als wij nadenken over deze bruid bij de bron, dan ligt de typologische les voor ons als gelovigen, die behoren tot Christus' bruidsgemeente, ook voor de hand. Christus is het Lam van God, en Hij heeft ons gekocht met de prijs van Zijn leven. Hij is voor ons gestorven en opgestaan. En God heeft Hem opgewekt uit de doden, zoals Abraham zijn zoon bij gelijkenis ook uit de dood had teruggekregen (Hebr. 11:17-19). Op het offer van de Zoon (Gen. 22), en de terzijdestelling van het volk waaruit Hij is voortgekomen wat het vlees betreft (Gen. 23) – Israël is tijdelijk Lo-Ammi – volgt de bruidswerving. De Vader heeft de Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven (Joh. 3:35). Hij is de Erfgenaam van alle dingen, evenals Abraham aan Izak alles had gegeven wat hij bezat.

Maar Christus bezit die hoge positie, die universele heerlijkheid niet alleen. Het is Gods raadsbesluit geweest een bruid aan Zijn zijde te plaatsen, om haar in Zijn heerlijkheid te doen delen. Zij draagt een bijzondere naam. Zij is 'de vrouw van het Lam' (Openb. 21:9). Zij is verbonden met Hem die dood was, maar die nu leeft tot in alle eeuwigheid. Volgens het laatste Bijbelboek is het Lam het grote Middelpunt van al Gods raadsbesluiten. Zoals Adam en Eva gesteld waren over de eerste schepping, zo zullen de laatste Adam en Zijn bruidsgemeente heersen over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Het verlangen van de Geest en de bruid

De bruidswerving, de vorming en de toerusting van de gemeente, vinden plaats door het werk van de Heilige Geest, die door God de Vader naar de aarde is gezonden om een bruid te zoeken voor

de Zoon van Zijn liefde. De knecht van Abraham treedt in Genesis 24 niet op de voorgrond, zijn naam wordt hier zelfs niet genoemd (dat gebeurt wel in Gen. 15:2). Hij handelt slechts uit naam van Abraham en Izak. Zo is het ook met de Heilige Geest, die optreedt namens de Vader en de Zoon en geen eer voor Zichzelf opeist. Het Nieuwe Testament verschaft ons dan ook géén voorbeelden van het bidden en zingen tot de Geest. De Geest vergadert in deze wereld nu een bruidsgemeente en maakt haar geschikt voor de Mens in de hemel, onze Heer Jezus Christus.

Maar waar is de bruid te vinden? Waar is de Heilige Geest in de wereld aan het werk en zoekt Hij 'de vrouw van het Lam': de gemeente die beantwoordt aan de wensen van Zijn hart? Het antwoord is heel eenvoudig. Evenals Rebekka is de bruid van de Zoon te vinden 'bij de bron'. Om het levende water van het Woord van God is zij bijeengekomen. Wij drinken als gelovigen immers uit de heldere bron van Gods Woord, dat levend en krachtig is en dat ons reinigt, verfrist en verkwikt (Joh. 13:10; Ef. 5:26). Bovendien is ons van Gods Geest te drinken gegeven (1 Kor. 10:4; 12:13).

Het bronwater heeft dus een tweeledige betekenis. Het spreekt van het reine water van het Woord, maar ook van de levendmakende werking van de Heilige Geest. Die dubbele betekenis hoeft ons niet te verbazen. Het is immers een belangrijk principe dat Woord en Geest niet te *scheiden* zijn. De Geest werkt door middel van het Woord, en het Woord wordt levend gemaakt in onze harten door de werking van de Geest.

Zo lest het water dat Christus ons schenkt onze innerlijke dorst, d.w.z. het verlangen naar God, naar vrede, naar vergeving, naar

eeuwig leven (vgl. Joh. 4:14). Het water dat Hij geeft wordt in ons een fontein van water, dat springt tot in het eeuwige leven. Maar het voorziet niet alleen in onze eigen behoeften. Het levende water vloeit ook uit ons binnenste om de dorst van *anderen* te lessen. De stromen van levend water bevochtigen om zo te zeggen de dorstige grond om ons heen (Joh. 7:37-39). En wie dorst heeft, mag komen. Wie wil, mag het water des levens om niet tot zich nemen (Openb. 22:17).

Dit belangrijke vers in het laatste hoofdstuk van de Bijbel laat ons eerst zien hoe de Geest en de bruid samen verlangend uitzien naar Christus' wederkomst. De Geest én de bruid zeggen: Kom! De bruidsgemeente verlangt naar de komst van haar Bruidegom, die als de blinkende Morgenster het einde van de nacht aankondigt. Het is Gods Geest die haar deze dingen betuigt.

Maar het is natuurlijk niet goed als de gemeente geen oog zou hebben voor de dorstige mensen rondom haar. De stromen van levend water moeten ook anderen bereiken. Zolang Christus niet is teruggekomen, wordt het dorstlessende Evangelie aan allen aangeboden. Het is de 'bruid' die dit doet: zij put het levende water en deelt het aan anderen mee. Dit gebeurt gratis, het Evangelie is kosteloos. Wie dorst heeft, mag komen; en wie wil, mag het water des levens om niet nemen.

Genesis 24 is een mooie oudtestamentische illustratie hiervan. De bruid bij de bron is bereid om het water met anderen te delen. Zij denkt niet alleen aan zichzelf, maar lest ook de dorst van de vreemdeling die aan haar vraagt: 'Laat mij toch een weinig water drinken uit uw kruik' (vs. 17). Rebekka was zelfs heel bereidwillig in dit opzicht. Zij wilde graag het zware werk doen dat de knecht van Abraham al biddend van haar verwachtte. Zij was tot dienst bereid en zo bleek

zij uit het goede hout gesneden te zijn. Natuurlijk worden er in dit hoofdstuk nog meer goede dingen van haar genoemd, en vinden wij impliciet dus nog meer kenmerken van de bruid van Christus. Maar dit is het eerste dat ons hier wordt voorgehouden: de bereidheid om te dienen en de dorst van anderen te stillen.

De praktische voorbereiding van de bruid

Er zijn nog enkele andere 'goede eigenschappen' van Rebekka te noemen, een paar bijzonderheden die hier opvallen in verband met de bruidswerving:

- er is een familierelatie met de bruidegom (vs. 4,15,24,27,47-48);
- de bruid wordt versierd met de rijkdommen van de bruidegom (vs. 22,30,53);
- zij is bereid de knecht te volgen naar het land Kanaän (vs. 3-9; 37-41; 54-61);
- zij bedekt zich met de sluier als een teken van totale toewijding aan de bruidegom (vs. 64-65).

Deze dingen hebben stuk voor stuk ook een belangrijke geestelijke betekenis, in verband met de voorbereiding van Christus' bruidsgemeente. Er is verwantschap met Hem doordat wij het Woord van God horen en doen, en uit God geboren zijn (Luk. 8:21; Joh. 1:12-13). Er mag geen twijfel bestaan over onze relatie met Hem; die moet duidelijk kunnen worden vastgesteld.

Vervolgens zien wij dat de bruid getrokken wordt uit de tegenwoordige boze wereld (vgl. Gal. 1:4). De Geest vergadert nu in de bedeling van de genade een bruidsgemeente voor de Zoon. De gemeente wordt door de Geest als het ware bij de hand genomen om met haar hemelse Bruidegom verenigd te worden. Met beslistheid keert zij de wereld de rug toe en gaat uit, de Bruidegom tegemoet! (Matt. 25:1-6; Openb. 18:4).

Het is geen arme en berooide bruidsgemeente die op weg gaat naar het Beloofde Land. De rijkdommen van de Zoon worden ons nu reeds geschonken en wij mogen ons daarmee versieren. De kostbare bezittingen van Christus zijn ons wettige deel. Het is juist het werk van de Heilige Geest, de Trooster, om die schatten te nemen en ze ons te tonen (Joh. 16:13-15). Zo legt Christus Zijn heerlijkheid op ons en worden wij Zijn eigendom. *Daarvan* spreekt met name het voorhoofdsiersel (vs. 22, 30, 47 SV).

Het goud waarmee de bruid wordt versierd, is een beeld van goddelijke gerechtigheid en heerlijkheid (Ps. 45:10). Het zilver symboliseert de verzoening, de losprijs die moest worden betaald (Ex. 30:11-16; 38:25-26; 1 Petr. 1:18-19). De kleren die haar worden geschonken, herinneren aan het lofgewaad, de kleding van het heil, de mantel van de gerechtigheid (Jes. 61:3,10). Het is de feestkleding waarmee God Zelf ons bekleedt (Zach. 3:4-5).

Zo neemt de Geest de bruidsgemeente mee en gaat op weg (vgl. Gen. 24:61). Onder Zijn leiding wordt zij Christus tegemoet gevoerd. Dat is de taak van de Geest als onze Helper. Op die manier leren wij Jezus steeds beter kennen. Door het onderwijs van de Trooster krijgen wij zicht op de heerlijkheid van Christus. Op al onze vragen is er een

antwoord vanuit Gods Woord. De Heilige Geest leidt ons voort en bereidt ons voor op onze ontmoeting met de Heer der heerlijkheid, de Mens in de hemel.

Wie is die Man?

De ontmoeting tussen Izak en Rebekka vond plaats in het Zuiderland, d.i. de Negev-woestijn, niet ver van de put Lachai-Roi. Op de vraag van Rebekka: 'Wie is die man daar, die ons tegemoet komt in het veld?', gaf de knecht onomwonden te kennen: 'Dat is mijn heer'. Daarop nam Rebekka haar sluier en bedekte zich (vs. 62-65).

De les voor ons is dat wij onder de leiding van de Heilige Geest onze Heer ontmoeten 'bij de bron'. Als de Geest ons Christus' heerlijkheid toont vanuit het Woord, vindt er een 'ontmoeting' plaats waarbij wij ons voor Hem neerbuigen en ons geheel en al aan Hem toewijden. Dat gebeurt al tijdens ons leven hier op aarde, doordat wij Hem leren zien met het oog van het geloof. Wij realiseren ons dan dat wij Zijn eigendom zijn en dat wij voortaan alleen voor deze Man mogen leven (vgl. Rom. 7:4). Het bedekken met de sluier brengt dit op symbolische wijze tot uitdrukking.

De daadwerkelijke ontmoeting tussen Christus en de gemeente vindt echter pas plaats aan het einde van deze bedeling. De Geest en de bruid worden dan weggenomen van de aarde. Wij zullen straks van de aarde worden weggerukt, 'de Heer tegemoet in de lucht, en zó zullen wij altijd met de Heer zijn' (1 Thess. 4:15-18). Maar de opname van de gemeente is niet het onderwijs van Genesis 24. Het gaat bij de

beelden van het Oude Testament steeds om de praktische kant van ons geestelijk leven. Wij 'ontmoeten' de Heer op de plaats waar Hij ons samenbrengt rondom Hemzelf, waar Zijn Woord centraal staat. Dat bewerkt het verlangen om ons zonder enige reserve aan Hem toe te wijden. Het resultaat daarvan is een leven in Zijn dienst.

5. De bron Rehoboth en andere bronnen in het land

‘Toen brak hij vandaar op en groef een andere put en daarover kregen zij geen onenigheid. Daarom gaf hij hem de naam Rehoboth, want, zei hij, nu heeft de HEERE ruimte voor ons gemaakt en zullen wij vruchtbaar zijn in dit land.’

Genesis 26:12-22

Als vreemdeling in het beloofde land

De geschiedenis van Izak speelde zich uitsluitend in het land Kanaän af – wanneer wij tenminste het Zuiderland (de Negev) en de kuststrook hierbij rekenen. In Genesis 24 zagen wij dat Izak het land niet mocht verlaten van zijn vader. Iemand anders moest naar Haran gaan en daar een vrouw voor hem zoeken (Gen. 24:5-9). In Genesis 26 kreeg hij een waarschuwing van de Heere Zelf om in het land te blijven en daar als vreemdeling te verblijven. Hij mocht niet naar Egypte trekken, zoals zijn vader Abram dat had gedaan (Gen. 12:10-20; 26:2-6). Izak bleef dan ook in Gerar, een plaats die mogelijk ten zuiden van Gaza kan worden gelokaliseerd. Later trok hij op verzoek van Abimelech, de koning der Filistijnen, oostwaarts en vestigde zich in het naburige beekdal (Gen. 26:16-17; 26-27).

Dit gegeven, dat Izak het beloofde land niet heeft verlaten, is niet zonder betekenis voor ons. Er zijn belangrijke lessen die wij als christenen hieruit kunnen trekken. Het land Kanaän is een beeld van de hemelse gewesten, waar God ons in Christus nu reeds mede een plaats gegeven heeft (Ef. 1:3,20; 2:6; 3:10; 6:12). Er zijn twee toepassingen te maken: de eerste houdt verband met Christus Zelf als de Zoon, de Veeligeliefde, de Erfgenaam van alle dingen; de tweede met onszelf als 'nakomelingen' van Abraham, kinderen van de belofte (Gal. 3:29; 4:28). Izak is een type van Christus als de verheerlijkte Heere in de hemel; wij zien Hem daar nu met het oog van het geloof. Hij keert in deze bedeling niet persoonlijk terug naar de aarde om een bruid te zoeken, een bruidsgemeente te verwerven, want dat is het werk van de Helper, de Heilige Geest. Christus verlaat Zijn plaats in de hemel niet, hoewel Hij nu reeds Erfgenaam is van alle dingen. Als de hemelse Mens wacht Hij aan Gods rechterhand, totdat alle dingen onder Zijn voeten onderworpen worden (Ps. 8:5-7; 110:1 en citaten in het N.T.).

Als christenen zijn wij door het geloof met een hemelse Christus verenigd. In Hem zijn wij ook gezegend met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten (Ef. 1:3vv.). Hij is evenals Izak de Gezegende van de Heere (Gen. 26:29), en wij zijn ín Hem en dóór Hem gezegend. Daarom zijn wij nu al *hemelse* mensen, burgers van een rijk in de hemelen (Fil. 3:20). Maar wij beleven dit hemelse burgerschap in de omstandigheden van het leven hier op aarde! Wij zijn pelgrims met een 'altaar', een 'tent' en een 'waterput' (vgl. Gen. 26:25). Wij zijn vreemdelingen en bijwoners (Hebr. 11:13; 1 Petr. 2:11), evenals Izak als vreemdeling verbleef in het land van de Filistijnen.

Daarom is het leven van de aartsvaders zo leerzaam voor ons als christenen, die enerzijds niets hebben en anderzijds toch alles bezitten in Christus (vgl. 2 Kor. 6:10). Abraham, Izak en Jakob woonden in tenten in het land van de belofte, als in een vreemd land (Hebr. 11:9). Zij bezaten Gods beloften, zij waren rijk gezegend. In principe waren zij erfgenamen van het beloofde land. Toch trokken zij als pelgrims rond in Kanaän, zij hadden het land niet in eigendom.

Zo is dat ook met ons. Wij zijn erfgenamen van een hemels vaderland, een beter land dan het aardse Kanaän. Al onze rijkdommen, al onze schatten, al onze zegeningen zijn daar te vinden.

Wij zijn rijke en gezegende mensen. In elk opzicht zijn wij rijk geworden in Christus (1 Kor. 1:5). Vergelijk in dit verband wat van Izak zelf wordt gezegd in dit hoofdstuk: 'De man kreeg aanzien, ja, gaandeweg meer aanzien, totdat hij zeer aanzienlijk geworden was' (Gen. 26:13). Door de kracht van de Heilige Geest nemen wij die rijkdommen ook in bezit en genieten wij van onze zegeningen in de hemelse gewesten.

Maar wij bezitten dat erfdeel door het geloof, terwijl wij hier op aarde als vreemdelingen en bijwoners onze weg gaan. Hemelse zegeningen behoren ons toe, maar wij wandelen in geloof, niet in aanschouwen. Wij weten dat wij in deze tijd, wat onze aardse omstandigheden betreft, ver van de Heere in den vreemde zijn (2 Kor. 5:6). Dat is ook de sleutel tot een goed begrip van veel passages in het Nieuwe Testament, met name in de brief aan de Efeziërs. Wij zijn hemelse mensen met een hemels erfdeel, maar wij bezitten dat als *pelgrims*. Wij vertegenwoordigen namelijk onze hemelse Heer in een wereld die Hem heeft verworpen. Wij vertonen Zijn beeld in een wereld

die Hem naar het kruis heeft verwezen. Straks zullen wij met Hem in heerlijkheid verschijnen, maar nu reeds openbaren wij Zijn leven hier op aarde. De kenmerken van de nieuwe mens worden in ons zichtbaar gemaakt door de kracht van de Heilige Geest, Die in ons woont.

Zaaien en oogsten in het land

Toen Israël het land Kanaän binnentrok, hield het manna op en aten zij van de opbrengst van het land (Joz. 5:12). Het land voorzag in al hun behoeften; voortaan aten zij van wat het land Kanaän opleverde. Hier lezen wij dat Izak zaaide en oogste in het land. En het beloofde land voorzag ook ruimschoots in zijn behoeften, want hij oogstte in dat jaar *honderdvoudig* (Gen. 26:12).

Het was dus een bijzonder rijke oogst die hij binnenhaalde, zeker als wij in aanmerking nemen dat het geen erg vruchtbaar gebied was waar hij als vreemdeling verbleef. Maar het geheim van de zegen lag eenvoudig in de Heere: *Hij* zegende hem. Als christenen zijn wij ook rijk gezegend, en wel met *alle* geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus. Wij mogen eveneens om zo te zeggen zaaien en oogsten in dit hemelse land. De opbrengst zal ons zeker niet teleurstellen.

In de gelijkenis van de zaaier lezen wij ook over een honderdvoudige oogst. Het zaad dat in de goede aarde viel, gaf vrucht, deels honderd-, deels zestig-, deels dertigvoudig (Matt. 13:8). De honderdvoudige vrucht is dus de *hoogste* opbrengst die maar mogelijk is. Zo is het ook

met de gelovige die het Woord van God hoort en verstaat. Hij is in de goede aarde gezaaid en mag voor God vrucht dragen, deels zelfs honderdvoudig. Zo iemand zaait op de akker van de Geest en oogst daar de rijke vrucht van het eeuwige leven (Gal. 5:22; 6:8-9).

Er is in dit verband ook een profetische toepassing te maken, want het land Kanaän zal in het Vrederijk opnieuw rijke vrucht dragen. De Heere zal Zich over het overblijfsel van Zijn volk ontfermen. Hij zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren, en de aarde zal het koren, de nieuwe wijn en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren (Hos. 2:20-22). De dorsvloeren zullen vol koren zijn en de perskuipen van nieuwe wijn en olie overstromen (Joël 2:24). Israël zal volop en tot verzadiging eten. God zal een keer brengen in het lot van Zijn volk. De dagen zullen komen dat de ploeger zich aansluit bij de maaier en de druiventreder bij hem die het zaad strooit; dan zullen de bergen druipen van jonge wijn en al de heuvels daarvan overvloeien. God zal Zijn volk planten in hun grond en zij zullen niet meer worden weggerukt uit het land dat Hij hun heeft gegeven (Am. 9:13-15).

Waterputten in het land

Wanneer wij nu teruggaan naar de geschiedenis van Izak, dan zien wij hier nog een ander belangrijk kenmerk van zijn verblijf als vreemdeling in het land van de Filistijnen, namelijk het bezit van een flink aantal waterputten. De bron bij Berseba zou zelfs kunnen worden opgevat als de zevende die de knechten van Izak hadden gegraven (Gen. 26:32-33). Wij gaan niet nader op het slotdeel van

dit hoofdstuk in, aangezien dit reeds is gedaan bij de behandeling van 'de put van de eed'.

Terloops willen wij er nog op wijzen dat in Genesis 26:25 drie belangrijke kenmerken van Izaks pelgrimsleven worden aangeduid: hij bezat in Berseba een altaar, een tent en een put. Hij was een aanbidder; hij was als pelgrim op reis naar een beter, dat is een hemels, vaderland; en onderweg kon hij als een verlost met vreugde water scheppen uit de bronnen van het heil (vgl. Jes. 12:3).

De putten die Izak groef, dateerden al uit de tijd van zijn vader. Zij waren door de Filistijnen na Abrahams dood dichtgestopt en gevuld met aarde (Gen. 26:15). De Filistijnen zijn een beeld van naambelijders, die aardse dingen bedenken: 'zij zijn aardsgesind' (Fil. 3:19); zij stellen hun vertrouwen op het vlees. De Filistijnen golden als de aartsvijanden van de Israëlieten. Zo staan vlees en Geest ook nu nog tegenover elkaar. Izak groef de putten van zijn vader weer op, en noemde ze met dezelfde namen waarmee zijn vader ze genoemd had (Gen. 26:18).

Dat was geen traditionalisme, maar een terugkeer naar wat hij vanaf het begin had gehad dankzij de inspanningen van zijn vader en diens knechten. Zo vinden wij nog steeds dezelfde eeuwenoude schatten in Gods Woord, bronnen van levend water, die Gods volk 'vanaf het begin' gehad heeft (zie voor deze uitdrukking 1 en 2 Joh.).

Er waren ook enkele bronnen waarover hij onenigheid had met de Filistijnen. De twisten van de herders van Izak met de herders van Gerar zijn te vergelijken met de conflicten tussen de apostelen (de ware herders van Gods volk) en de valse leraars (zelfs die met een

vroom gezicht), die reeds ten tijde van het ontstaan van het Nieuwe Testament de kudde bedreigden (Hand. 20:29-30; Rom. 16:17; 1 Kor. 15:12; Gal. 1:6-9; Fil. 3:2; Kol. 2:4vv.; 1 Tim. 1:3-7; 4:1-5; 2 Tim. 2:14vv.; 3:1-9).

De knechten van Izak groeven in het dal en vonden daar een put met opborrelend of 'levend water' (Gen. 26:19). Dat is het water dat het meest op prijs gesteld wordt: het bewegende, frisse water van opborrelende bronnen en beken (zie ook Hoogl. 4:15). Dezelfde uitdrukking 'levend water' vinden wij terug in het Nieuwe Testament, en wel in het gesprek van de Heere Jezus met de Samaritaanse vrouw en in Zijn aankondiging van de komst van de Geest op de laatste, de grote dag van het Loofhuttenfeest (Joh. 4:10vv.; 7:37-39).

De stromen van levend water zijn een beeld van de levendmakende werking van Gods Geest. De Filistijnen – naambelijders, valse leraars – kunnen geen rechten hierop laten gelden. Zij hebben geen weet van de vernieuwende en levendmakende werking van de Geest. Esek (dat betekent 'twist'), en Sitna (dat is 'tegenstand, beschuldiging'), gaan vooraf aan een andere put waarover zij niet twistten. Deze noemde Izak Rehoboth (dat is 'ruimte'), want hij zei: 'Nu heeft de HEERE ruimte voor ons gemaakt en zullen wij vruchtbaar zijn in dit land' (Gen. 26:22). Zo resulteren deze conflicten uiteindelijk in ruimte en vruchtbaarheid in het beloofde land. Dat zal ook voor ons het gevolg zijn als wij standvastig zijn in de geestelijke strijd en blijven delven in het land dat ons is toegezegd. Wij zullen daar dan zowel de hoog- als de laaggelegen bronnen vinden (vgl. Richt. 1:15). Dit zal ons in staat stellen te leven in de ruimte van de Geest (niet die van het vlees), en vrucht te dragen tot eer van de Heere.

*U drenkt mij, Heer,
als hitte en dorst mij kwellen.
Mijn Bron bent U;
al uwe levenswellen,
zij springen eeuwig – ook voor mij.*

6. Jakob als herder en zijn bruid

‘En het gebeurde, toen Jakob Rachel, de dochter van Laban, de broer van zijn moeder, en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder zag, dat Jakob naar voren liep, de steen van de opening van de put rolde en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder, te drinken gaf. Jakob kuste Rachel en begon luid te huilen’.

Genesis 29:2vv.

De herder en zijn toekomstige bruid

Een onverwachte ontmoeting bij een bron: dat is de kern van deze minder bekende geschiedenis uit het leven van de aartsvader Jakob. Het was echter een ontmoeting die diep ingreep in het leven van Jakob en de vrouw die hier elkaar voor het eerst leerden kennen. Het zou hun leven een nieuwe wending geven.

Deze geschiedenis vertoont parallellen met Genesis 24, maar ook met Exodus 2. Evenals destijds Eliëzer, de knecht van Abraham, dat had gedaan, had ook Jakob zich op weg begeven naar Haran, dat in Noord-Mesopotamië lag (Gen. 24:10; 27:44; 28:10). Daar woonde immers de familie van de aartsvaders (Gen. 11:31-32; 12:4; 22:20-23). Zoals Abraham voor zijn zoon Izak geen vrouw uit de dochters

van de Kanaänieten wilde nemen, zo wensten Izak en Rebekka voor hun zoon Jakob geen vrouw uit de dochters van Kanaän (Gen. 27:46-28:2). De bruid werd in beide verhalen gezocht binnen de familiekring. In beide gevallen vond er een ontmoeting plaats bij de bron. In Genesis 24 ontmoette de afgezant van de familie de aanstaande bruid buiten de stad bij een waterput, in Genesis 29 ontmoette Jakob persoonlijk zijn toekomstige vrouw bij een put in het veld in de nabijheid van Haran (Gen. 29:4-5).

Jakob handelde in dit hoofdstuk als de redder in de nood. Zodra hij Rachel zag en het kleinvee dat zij hoedde, trad hij toe, wentelde de steen van de opening van de put en drenkte het vee van Laban, de broer van zijn moeder (Gen. 29:10). Hij was de sterke held, de bevrijder, de verlosser die alle moeilijkheden overwon en alle hinderpalen uit de weg ruimde. Zo kwam hij de zijnen te hulp en voorzag hij in hun behoeften.

Hier zien wij een duidelijke parallel met Exodus 2. Mozes kwam in een soortgelijke situatie enkele herderinnen te hulp en drenkte persoonlijk de kudde van zijn toekomstige schoonvader. Mozes, die later zijn eigen volk Israël zou bevrijden uit de slavernij van Egypte, 'redde' als vreemdeling in een vreemd land eerst de bruid die hem daar zou worden geschonken. Zowel Jakob als Mozes zijn in dit opzicht treffende beelden van onze Heer Jezus Christus, de machtige Held, de sterke Bevrijder. Hij is de grote Verlosser, die ons redt uit alle nood en dood en die in al onze behoeften voorziet. Waar kunnen wij Hem ontmoeten? Bij de waterbron, waar Hijzelf de schapen drenkt met levenswater, helder en zuiver.

Wij hebben een machtige Heiland

Jakob had een lange reis ondernomen om zijn verwanten te ontmoeten, die hij niet persoonlijk kende. Toen hij bij Haran was gekomen, zag hij een put in het veld en drie kudde kleinvee die daarbij gelegd waren. Hij hoorde dat de dochter van zijn oom ook eraan kwam met de schapen van haar vader. Het verbaasde Jakob dat de herders de steen niet van de opening van de put wentelden om het vee te drinken en dan weer te gaan weiden. Maar de mannen zeiden dat ze dat niet konden. De steen was te groot en moest met vereende krachten worden verwijderd. Deze wachtende mensen laten ons in type zien hoe de mensheid uitziet naar de tijd van universele zegen die in het komende Vrederijk gestalte zal krijgen.

Maar toen Rachel dichterbij kwam en Jakob haar zag, en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder, trad hij toe en toonde zijn buitengewone kracht door helemaal alleen de steen van de opening van de put te wentelen en het vee van Laban te drinken. Hier zien wij tot welke grote dingen de kracht van het geloof en de kracht van de liefde in staat zijn. Deze verborgen energie verzet bergen. Ze ruimt grote hindernissen uit de weg en doet onverwachte zegen stromen.

Dit gebeurde allemaal vóórdat de eigenlijke tijd daartoe was aangebroken. En het is een beeld van wat er nu plaatsvindt in de huidige bedeling van Gods genade, nog vóór de tijd van de herstelling en wederoprichting van alle dingen (Hand. 3:21). De Heere Jezus heeft de grote kracht van Zijn liefde jegens ons bewezen door Zichzelf geheel en al te geven en op te offeren. Zo kwam Hij Zijn ‘verwanten’, het nageslacht van Abraham, te hulp (Hebr. 2:14-18).

Liefde in actie

Zo overwon Hij de duivel, de dood en de zonde. Hij deed dat in Zijn wonderbare opstandingskracht; want door Zijn opstanding uit de doden is Hij verklaard Gods Zoon te zijn in kracht (Rom. 1:4). Christus heeft Zijn *opstandingskracht* jegens ons bewezen door ons, hoewel wij zwak en krachteloos waren, ja, zelfs dood door onze overtredingen, met Hem te doen opstaan tot een nieuw leven (Rom. 5:6; Ef. 2:5-6). Hij deed wat niemand anders kon doen. De sterke Held, de machtige Heiland, overwon dood en graf. De dood kon Hem niet vasthouden, de steen kon Hem niet tegenhouden. Hij wentelde die Zelf weg om zo te zeggen, hoewel het een engel was die Hij daartoe gebruikte (Matt. 28:2). Het is zeker niet toevallig dat er in het verslag van Jezus' opstanding uit de doden ook wordt gesproken over een zeer grote steen, die de vrouwen niet konden afwentelen (Mark. 16:3-4).

Jakob wentelde de steen van de opening van de put en vervolgens drenkte hij de kudde, die ook een beeld is van de gemeente (Joh. 10; 1 Petr. 5). Zoals wij reeds zagen, is het Christus' dood die ons het leven schenkt. Uit het geopende graf, uit Zijn dood en opstanding, vloeit een 'stroom' van leven en zegen. De gemeente van God deelt hierin vóórdát de tijd van universele zegen aanbreekt voor Israël en voor de wereld. Zij is dus op bijzondere wijze gezegend. Zij is de éne kudde die door de sterke Verlosser, die de Grote Herder van Zijn schapen is, wordt gedrenkt met het 'levende water'. Als de Goede Herder heeft Christus Zijn leven voor ons ingezet (Joh. 10:11). Als de Opgestane is Hij de Grote Herder van de schapen (Hebr. 13:20). Als zodanig drenkt Hij ons nu met Zijn Geest (1 Kor. 12:13). Tevens

gaat Hij ons voor als de Leidsman en de Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2). Hij is de ware Jakob, de Verlosser, de meerdere van Mozes.

Christus is allereerst de Dienaar van Israël

Wij moeten hierbij wel aantekenen dat het doel van Christus' komst in het vlees in de eerste plaats Israël betrof. Hij kwam voor Zijn verwanten naar het vlees, Zijn eigen volk. Hij zocht 'het Zijne' (Joh. 1:11), en ontfermde Zich over 'het nageslacht van Abraham' (Hebr. 2:16). Zo zien wij in deze geschiedenis dat Jakob optrad als de bloedverwant van Rachel, die een type van Israël is. Jakob had Rachel lief en ter wille van haar wilde hij zeven jaren dienen (Gen. 29:18).

Het Nieuwe Testament bevestigt deze gedachte. Paulus legt uit dat Christus allereerst de Dienaar van de besnedenen (of: de besnijdenis) is geweest (Rom. 15:8). Hij heeft een volmaakt dienstwerk verricht voor Gods uitverkoren volk. Als gelovigen uit de volken zijn wij pas in tweede instantie op het toneel verschenen. Dat was louter een zaak van Gods ontferming: Zijn onverdiende gunst jegens hen die veraf waren (Rom. 15:9; Ef. 2:12-13). Dat de dingen na Christus' komst in het vlees anders gegaan zijn, heeft te maken met Israëls *verwerping* van de Messias. Daardoor is het heil direct tot de volken gekomen. Zo is Lea, de niet-beminde, een beeld van de bruidsgemeente uit de volken. Israël als natie zal later worden gezegend, zoals Rachel ook pas later aan Jakob tot vrouw werd gegeven.

Het is echter bijzonder treffend om te zien hoe Jakob bewogen werd door zijn liefde voor Rachel, en hoe die liefde hem in actie deed komen (Gen. 29:10), hem ontroerde (vs. 11), en hem aanzette tot dienstbaarheid (vs. 18-20). In dit opzicht is hij ook in praktisch opzicht een geweldig voorbeeld voor gelovige mannen, die immers ertoe worden opgeroepen hun eigen vrouwen lief te hebben als zichzelf (Ef. 5:25vv.).

7. Jozef in de put

‘En het gebeurde, toen Jozef bij zijn broeders was gekomen, dat zij Jozef zijn gewaad uittrokken, het veelkleurige gewaad dat hij droeg, en zij namen hem en gooiden hem in de put. De put nu was leeg, er stond geen water in.’

Genesis 37:12vv.

De Jakobsbron

Merkwaardig genoeg is er in de biografieën van Jakob en Jozef geen sprake van het graven van waterputten, terwijl dat in het leven van Abraham en van Izak ruimschoots het geval was (zie de voorgaande hoofdstukken). In het geval van Jozef kunnen wij ons dat nog wel voorstellen, omdat hij als jongeman naar Egypte werd verkocht, zodat zijn leven al vroeg een ingrijpende wending kreeg. Maar bij een herdersvorst als Jakob is het gewoon ondenkbaar dat hij geen putten zou hebben gegraven met het oog op de watervoorziening van zijn familie en zijn kudden.

In Genesis 33 lezen wij dat Jakob na zijn lange verblijf in Paddam-Aram behouden terugkeerde in het land Kanaän en daar een stuk land kocht ten oosten van Sichem. Daar stond zijn tent en daar richtte hij ook een altaar op (Gen. 33:18-20). In het Nieuwe Testament hebben wij een duidelijke aanwijzing dat hij daar ook een waterput

heeft gegraven. In het bekende gesprek van de Heere Jezus met de Samaritaanse vrouw wordt melding gemaakt van ‘de bron van Jakob’ (Joh. 4:6). Vader Jakob had er zelf uit gedronken met zijn zonen en zijn kudden, zo vertelde de vrouw (Joh. 4:12).

Deze bron bevond zich op het stuk land dat Jakob bij Sichem in eigendom had verworven en dat hij later vermaakte aan Jozef (Gen. 48:22; Joz. 24:32; Joh. 4:5). De bron van Jakob lag aan de voet van de berg Gerizim. Kennelijk wordt hier een welbron bedoeld, een bron met natuurlijk opwellend water. De Heere Jezus zinspeelde hierop, toen Hij de vrouw een ander soort water beloofde dat haar gééstelijke dorst zou lessen, ‘een bron van water, dat springt tot in het eeuwige leven’ (Joh. 4:14).

Jozef in de put

Daarnaast kende men ook regenputten, die buiten de regentijd droog waren. Om zo’n lege put gaat het hier in de geschiedenis van Jozef in Genesis 37. Het staat er speciaal bij vermeld: ‘De put nu was leeg, er stond geen water in’ (Gen. 37:24). Zulke droge putten kregen soms een andere functie: ze werden ook wel als gevangenis gebruikt om mensen op te sluiten. Dat zien wij hier in deze fase van het leven van Jozef, en ook later toen Potifar hem in de gevangenis liet werpen, de plaats waar de gevangenen van de koning gevangen zaten. Jozef spreekt namelijk tegenover de overste van de schenkers over de kerker waarin hij zonder reden was gevangengezet (Gen. 40:15). In het Hebreeuws wordt hier en in Genesis 41:14 hetzelfde woord voor ‘put’ gebruikt als in Genesis 37. Met Jeremia gebeurde

iets soortgelijks: hij werd in de put geworpen, die in de gevangenhof was (Jer. 38:6vv.; vgl. ook Zach. 9:11).

Deze plaats in de put, als gevolg van de verwerping door zijn eigen broers, heeft een diepe profetische betekenis. Jozef is een type van de Messias, Die zowel door de Joden als door de volken is vernederd en verworpen. Deze tweeledige verwerping wordt in de proloog van het Johannesevangelie direct als volgt verwoord: Hij was in de wereld, en de wereld heeft Hem niet gekend. Hij kwam tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Joh. 1:10-11).

Zo is er ook in de geschiedenis van Jozef sprake van een dubbele verwerping: in Genesis 37 werd Jozef door zijn broers in de put geworpen, in Genesis 39 deden de Egyptenaren (de toenmalige 'wereld') hetzelfde. Zij wierpen hem in het kerkerhol, een onderaardse gevangenis. Misschien is de put speciaal een beeld van het graf, de kuil van het verderf (vgl. Ps. 40:3). Hieruit is Christus weer opgetrokken: en wel door Zijn opstanding uit de doden. Hij daalde neer in dood en graf, maar God riep Hem weer tot leven.

Psalm 40 spreekt echter ook over Zijn verlossing uit modderig slijk, en deze tweede metafoor lijkt een verwijzing te zijn naar het voorafgaande kruislijden, zoals Psalm 69:3, 15 en 16 bevestigen. Het slijk van de put spreekt van onze zonden en ongerechtigheden, waarmee Christus Zichzelf één maakte, en de kolkende wateren spreken van het oordeel dat Hij droeg in onze plaats. Dit vond plaats tijdens de drie uren van duisternis op het kruis van Golgotha. Daar zonk Hij in de peilloze diepten van de verlatenheid van Zijn God, totdat Hij kon uitroepen: Het is volbracht!

Een vruchtboom aan een bron

Jozef werd diep vernederd, maar hij werd ook op wonderlijke wijze verhoogd. Hij werd uit de kerker gehaald en verhoogd; hij trok uit als heer over het land Egypte. Zo werd hij de behouder van het leven, de redder van de wereld (Gen. 41:45). Hij is zowel in zijn vernedering als in zijn verhoging een prachtig type van onze Heere Jezus Christus, Die werkelijk 'de Heiland van de wereld' is (Joh. 4:42; 1 Joh. 4:14).

Wat was het geheim van het leven van Jozef? Het was wat wij volmaakt zien in het leven van Jezus: een nauwe gemeenschap met God Zelf, volkomen afhankelijkheid van Hem, leven dichtbij de Bron van leven en kracht. In de beeldspraak van een vruchtbare boom aan een bron wordt dit treffend tot uitdrukking gebracht (Ps. 1:3; Jer. 17:7-8). In de zegenspreuken van Jakob wordt Jozef dan ook vergeleken met 'een jonge vruchtbare boom bij een bron', een boom waarvan de takken over de muur lopen (Gen. 49:22). Ondanks alles wat hem overkwam, alle tegenstand, smaad, verraad, bleef hij zich bewust van zijn afhankelijkheid van God en handelde hij dienovereenkomstig. Hij leefde dichtbij de Bron, zelfs toen hij diep in de put zat!

Een afhankelijk leven van God en van Zijn Woord betekent ook een vruchtbaar leven, ondanks de moeilijkheden die dat met zich meebrengt. De Heere was met Jozef en zegende hem. Dit werd tot uitdrukking gebracht in de beeldspraak dat zijn takken over de muur liepen: een bewijs van overvloedige groei en levenskracht. Jozefs leven was bijzonder vruchtbaar. Het was tot rijke zegen, zowel voor zijn eigen broers als voor de Egyptenaren.

Dothan (= twee bronnen)

Het leven van Jozef houdt ons een spiegel voor. Leven wij bij de Bron, dus dichtbij God en Zijn Woord? Zijn wij als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd? Bij de broers van Jozef zien wij heel iets anders. Toen Jozef door zijn vader uit het dal bij Hebron werd gezonden om onderzoek te doen naar de welstand van zijn broers, trof hij hen uiteindelijk aan te Dothan. Deze plaatsnaam betekent 'twee bronnen'. Ik denk niet dat dit een toevalligheid is. Zijn broers zagen Jozef van ver al aankomen en zij smeedden een aanslag tegen hem om hem te doden. Jozef is in deze geschiedenis een type van Christus. Hij kwam als de Gezondene van de Vader bij Zijn volk, maar werd door hen verworpen en gedood. Hier gebeurde in feite hetzelfde wat plaatsvond in de gelijkenis van de onrechtvaardige pachters: toen zij de geliefde zoon zagen aankomen, overlegden zij met elkaar en smeedden een plan om hem te doden.

Waarom werd Jozef niet vriendelijk ontvangen door zijn broers? Waarom werd de geliefde zoon niet geaccepteerd door de pachters? Waarom werd Christus niet aangenomen door Zijn volk? Het antwoord is steeds: men leefde niet werkelijk bij de Bron. Anders hadden de leiders van het Joodse volk de Heere Jezus wel herkend en erkend als de geliefde Zoon van de Vader. Zij hadden echter twee bronnen waaruit zij putten: de Schrift én de traditie. Die tweede bron, de menselijke traditie, had de eerste geleidelijk overwoekerd. Zo werd Gods Woord krachteloos gemaakt door de menselijke overlevering (vgl. Mark. 7:1-13).

Wij kennen dat verschijnsel ook uit de kerkgeschiedenis, en het blijft altijd een groot gevaar. Menselijke tradities mogen echter niet de plaats innemen van het levende Woord van God. De Bron van levend water mag niet worden vervangen door gebroken bakken, die geen water houden (Jer. 2:13). Laat het voorbeeld van Jozef ons inspireren om steeds te drinken uit de Bron.

*Zalig is hij die bij die stromen,
staand' als een boom door U geplant,
tot frisse groei en bloei mag komen,
bij deze Bron die nooit verzandt.*

8. Jozef, een jonge vruchtboom bij een bron

*Jozef is een jonge vruchtbare boom,
een jonge vruchtbare boom bij een bron.
Elk van zijn takken loopt over de muur.
Boogschutters hebben hem verbitterd,
beschoten en hem gehaat,
maar zijn boog bleef gespannen;
zijn armen en handen bleven soepel
door de handen van de Machtige van Jakob,
– vandaar dat Hij de Herder is, de Rots van Israël –
door de God van je vader, Die je zal helpen,
en door de Almachtige, die je zal zegenen
met zegeningen uit de hemel van boven,
met zegeningen uit de watervloed, die beneden ligt,
met zegeningen van borsten en baarmoeder.
De zegeningen van je vader
gaan de zegeningen van mijn vaderen te boven,
tot aan de begerenswaardigheid van de eeuwige heuvels.
Zij zullen zijn op het hoofd van Jozef,
ja, op de schedel van de gewijde onder zijn broers’.*

Genesis 49:22-26

Een vruchtboom

Dat Jozef de geliefde zoon was van vader Jakob (vgl. Gen. 37:3), wordt bevestigd door de lengte en de rijke inhoud van deze zegenspreuk. Bij het lezen ervan denkt men onwillekeurig aan wat van Izak wordt gezegd, de lievelingszoon van Abraham: '(...) hij (d.i. Abraham) heeft hem gegeven alles wat hij bezit' (Gen. 24:36). Maar eigenlijk omvatten de zegeningen die hier aan Jozef worden toegezegd veel méér dan wat Jakob bezat en aan zijn zoon kon schenken.

Jakob spreekt over alles wat *God* had weggelegd voor Jozef en diens nageslacht. Als profeet mocht hij deze goddelijke zegen aankondigen, die voornamelijk in de laatste twee verzen nader wordt omschreven (vs. 25-26). Hieraan gaan echter enkele vergelijkingen vooraf. In de eerste plaats was Jozef een vruchtbare boom of een wijnstok, waarvan de takken of ranken over de muur groeiden (vs. 22).

Dan volgt een totaal ander beeld: dat van een boogschutter. Jozef was ook een bekwaam boogschutter, die niet bezweek voor de aanvallen van zijn vijanden doordat God hem kracht gaf (vs. 23-24). De spreuk is dus zo opgebouwd dat ze in drie delen uiteenvalt. Jozef is een vruchtboom, maar hij is ook een boogschutter. In het derde deel wordt Jozef beschreven als de gewijde of de 'uitverkorene' onder zijn broers (zo ook in de zegen van Mozes, Deut. 33:16). Hier vinden wij voor het eerst het begrip 'nazireeër' (= gewijde) in de Schrift.

In al deze opzichten – als vruchtboom, boogschutter, en nazireeër – is Jozef een treffend beeld van Christus. We kunnen wel stellen dat Jozef, zowel in zijn vernedering als in zijn verhoging, een van de mooiste typen van Christus is in het Oude Testament. Het Nieuwe Testament

toont dit ook aan, want in de rede van Stefanus in Handelingen 7 wordt het lijden van de Messias van de kant van Zijn volksgenoten geïllustreerd door de geschiedenis van Jozef en die van Mozes.

Zoals Jozef werd gehaat door zijn broers en verkocht naar Egypte, zo is Jezus verworpen door 'de Zijnen' (Joh. 1:11) en overgeleverd aan de volken. Zo werd ook Mozes verloochend en verworpen door zijn verwanten, toen hij voor het eerst naar hen toeging. Maar in zijn verhoging is Jozef eveneens een beeld van Christus. Zoals God met Jozef was en hem verlostte uit al zijn verdrukkingen en tot heer over het land Egypte stelde, zo is Christus verlost uit Zijn lijden en verhoogd aan Gods rechterhand. Hij is Degene die ons in leven houdt, de Redder van de wereld (vgl. de nieuwe naam van Jozef in Gen. 41:45). Ieder moet nu tot Christus komen om 'brood' te ontvangen en in leven te blijven.

Bij een bron

In het beeld van de jonge vruchtboom of wijnstok (lett. 'zoon van een vruchtdragende') zien wij twee kenmerken van het leven van Christus in Zijn vernedering op aarde. Hij leefde in volkomen afhankelijkheid van God en droeg rijke vrucht voor Hem. De boom is hier geplant aan een bron (vs. 22a). Dit is het bekende beeld van de boom die geplant is aan waterbeken, dat wel vaker voorkomt in de Schrift (Ps. 1:3; Jer. 17:8).

Zo vond Christus als de afhankelijke Mens al Zijn bronnen in God de Vader. Daardoor kon Hij overvloedig vrucht dragen, niet slechts

onder Israël, maar ook daarbuiten. Dit wordt aangeduid in de tweede helft van dit vers: de ranken of takken klimmen over de muur (vs. 22b). Christus zag ook vrucht op Zijn dienst buiten de omtuining waar Hij was geplaatst, d.i. het volk Israël als omtuind door de wet.

Denken wij maar aan het gesprek met de Samaritaanse vrouw en de daarop volgende bekering van de Samaritanen (Joh. 4). Dit vrucht dragen is uiteraard niet beperkt tot Zijn leven op aarde. Hij zet het voort vanuit de heerlijkheid en Hij draagt door de werking van Zijn Geest opnieuw vrucht buiten de wijngaard van Israël. Gods genade in Christus komt nu tot alle mensen en bewerkt overal vrucht voor God.

Wat het leven van Jozef zelf betreft: de hier genoemde vruchtbaarheid brengt men meestal in verband met de geboorte van Efraïm (d.i. ‘dubbel vruchtbaar’). God had Jozef vruchtbaar gemaakt in het land Egypte en hem voor het aanbreken van de jaren van hongersnood gezegend met twee zonen (Gen. 41:50-52).

9. Mozes in Midian

‘Maar Mozes vluchtte voor de farao en vestigde zich in het land Midian, en zat bij een put. De priester van Midian had zeven dochters. Zij kwamen om water te putten (...). Mozes stond op, verlostte hen en gaf hun kudde te drinken.’

Exodus 2:15-22

De verworpen verlosser

In Stefanus' verdediging voor de Joodse raad wordt veel aandacht besteed aan de verwerping van Mozes door zijn broeders, de Israëlieten (Hand. 7). Dit hoofdstuk in de Handelingen van de apostelen vormt een treffend commentaar op Exodus 2. Mozes zag om naar zijn broeders en hij wilde hen beschermen en verlossen; maar zij zagen het niet in. Hij had gedacht dat zij wel zouden begrijpen dat God hun door zijn hand verlossing wilde geven. Maar helaas, de verlosser werd afgewezen.

Hij werd veracht en verworpen. Stefanus zegt zelfs dat zij hem van zich stootten en hem verloochenden (Hand. 7:27, 35). Zo werd ook de Messias verloochend door Zijn eigen volk. Het verging Mozes op dezelfde manier zoals het eerder Jozef was vergaan, toen deze onderzoek deed naar de welstand van zijn broers: hij werd verworpen door de zijnen. Zowel Jozef als Mozes zijn in dit opzicht typen van

Christus, Die evenmin werd aangenomen door de Zijnen (Joh. 1:11). Christus werd door Zijn volksgenoten gehaat, verworpen, verloochend en gedood. En het was profetisch gezien dan ook de smaad van Christus, die Mozes op zich nam toen hij omzag naar zijn broeders en hun lot wilde delen (Hebr. 11:26).

De verwerping van Mozes kwam duidelijk tot uitdrukking in de woorden van de Israëliet die zijn naaste onrecht aandeed: 'Wie heeft u tot leider en rechter over ons aangesteld?' (Ex. 2:14). Dit protest wordt tweemaal geciteerd door Stefanus; dat accentueert de ernst ervan. De zonde van die ene man werd door hem beschouwd als de collectieve zonde van het hele volk: 'Deze Mozes, die zij hadden verloochend door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld' (Hand. 7:35). Dit was een indrukwekkende illustratie van de verwerping van Christus, de Leidsman ten leven, door het Joodse volk (vgl. Hand. 3:14-15; 4:10-12).

Toch had zelfs deze verwerping een plaats in Gods plannen en gedachten, want hierdoor kon het heil tot de volken komen. Het licht van de Profeet, die door Mozes zelf was aangekondigd (Deut. 18:15; Hand. 3:22), zou reiken tot aan het einde van de aarde. De ware Wetgever zou tot een Licht van de volken worden gesteld (Jes. 49:6). Door Zijn Woord en Geest leidt Christus de Zijnen nu als de grote Herder van de schapen.

Ik heb nog andere schapen

Dat zien wij hier ook in de geschiedenis van Mozes. Mozes, de verworpen leidsman, werd in een vreemd land namelijk een herder, die de kudde leidde naar de overkant van de woestijn, tot aan de berg Gods, Horeb (Ex. 3:1). Het land Midian lag ten zuiden van Kanaän (Ex. 2:15). De Midianieten stamden af van Abraham en Ketura (Gen. 25:2). Zij zwierven als nomaden met hun kudden rond de golf van Akaba.

Voor Mozes betekende deze periode in zijn leven de voorbereidingstijd voor zijn werk te midden van het volk Israël, dat hij op Gods tijd toch uit Egypte zou mogen leiden en zou voeren door de woestijn. Zo zal het trouwens ook in de toekomst gaan. God zal de draad met Zijn oude volk weer opvatten. De Messias zal terugkeren tot het volk dat Hem bij Zijn eerste komst heeft afgewezen en Hij zal een keer brengen in hun lot. Hij zal hen verlossen uit de macht van hun vijanden en terugbrengen naar het beloofde land. Als de Verlosser zal Hij voor Sion komen en voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren. Zo zal heel Israël behouden worden (Jes. 59:20; Rom. 11:26).

Het is een groot voorrecht dat wij als gelovigen uit de volken Hem nu reeds als onze Verlosser kennen. De goede Herder heeft op Golgotha Zijn leven afgelegd voor al Zijn schapen. Wij behoorden niet tot de Joodse schaapskudde, want wij waren 'niet van deze stal'. Maar als wij de roepstem van de Heiland hebben gehoord, behoren wij ook tot Zijn schapen. Hij rekent ons tot de ándere schapen, die Hij evenals de schapen uit het Jodendom wil leiden door de woestijn van

dit leven. ‘Zij zullen naar Mijn stem horen en het zal worden één kudde, één Herder’ (Joh. 10:16).

In Exodus 2 zien wij een fraai beeld van Christus’ zorg voor de kudde. Evenals Mozes zet Hij Zichzelf helemaal in voor de Zijnen. Hij zorgt ervoor dat wij volop water kunnen drinken uit de Bron (vgl. Ex. 2:16-17). Hij geeft ons het water van het leven te drinken. Hij komt ons ook te hulp als mensen – huurlingen, geen echte herders – dat willen beletten. Hij geeft de kudde Zelf te drinken, want Hij vraagt Zélf naar de schapen en ziet naar hen om (vgl. Ezech. 34:11vv.). Mozes lijkt in deze geschiedenis op Jakob, die op soortgelijke wijze handelde toen hij als een balling in den vreemde het vee van Laban te drinken gaf.

Toch leren wij hier nog iets meer. De zeven dochters van de priester van Midian waren gewend om water te putten en de kudde van Rehuel te drenken. Dat heeft ons ook iets te zeggen. Als echte herders en herderinnen schakelt de Heere ons in om de kudde van God te hoeden en te weiden. Hij is de overste Herder en wij staan onder Zijn gezag. Hij wil ons gebruiken in Zijn dienst, als wij tenminste voldoende zorg hebben voor de schapen.

Wij kunnen deze geschiedenis overigens op verschillende niveaus lezen. Er is niet alleen de typologische toepassing op Christus en de gemeente. Er is ook niet alleen de profetische toepassing voor Israël. Er zijn eveneens praktische lessen voor onszelf, lessen met het oog op ons individuele geloofsleven. In dat licht kunnen wij dit verhaal ook lezen, en de brief aan de Hebreëen bevestigt de juistheid daarvan. Mozes’ vlucht naar het land Midian is dan een daad van persoonlijk geloof, een blijk van een wandel met God. Mozes verliet Egypte

zonder de toorn van de koning te vrezen. ‘Want hij bleef standvastig, als zag hij de Onzichtbare’ (Hebr. 11:27).

Een bruid uit de volken

Deze geschiedenis in Exodus 2 bevat nog meer typologische lessen. Mozes vond een vrouw in het land waarin hij als vreemdeling verbleef, en wel de dochter van de priester van Midian. Rehuel (zijn naam betekent ‘vriend van God’) nam hem op in zijn huis en gaf hem zijn dochter Zippora (dat betekent ‘vogeltje’). Zij baarde een zoon en Mozes noemde hem Gersom (d.i. ‘vreemdeling daar’), ‘want, zei hij: ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land’ (Ex. 2:20-22). Dit verzachtte het leed van de ballingschap. Later kwam er nog een tweede zoon bij, Eliëzer, en zijn naam betekende ‘mijn God is hulp’ (Ex. 4:20; 18:4).

Zippora is een beeld van de hemelse gemeente. De Schrift gebruikt meerdere beelden voor de gemeente van God in deze tijd. Wij vinden niet slechts de metafoor van een kudde, waarvan Christus de Opperherder is (1 Petr. 5:4). Ook het beeld van de bruidsgemeente is gebruikelijk. De gemeente is de bruid van Christus, de bruid van het Lam (Ef. 5:25vv.; Openb. 19:6vv.). In deze bedeling waarin de Messias door Zijn eigen volk is verworpen, bezit Hij een bruid uit de volken. De gemeente (die voor een groot deel bestaat uit gelovigen uit de volken) is verenigd met haar Heere in de hemel. Bij Zijn wederkomst zal Hij met haar in heerlijkheid verschijnen (Kol. 3:1-4).

De individuele gelovigen zien wij in het beeld van de kinderen van Mozes. Vergelijk in dit verband Jesaja 8:17-18 en Hebréeën 2:13-18. Als de Opgestane weet Christus Zich verbonden met Zijn verlost en kan Hij zeggen: 'Zie, Ik en de kinderen die God Mij gegeven heeft' (Hebr. 2:13). Hij is het Hoofd van een nieuwe mensenfamilie, die bestaat uit alle ware kinderen van God, de gegebenen van de Vader. In hun midden heft Hij de lofzang aan, en zo verheerlijkt Hij met hen de Vader, Die Hem heeft verlost uit de banden van de dood en Hem eer en heerlijkheid heeft geschonken. Zo weidt Christus de Zijnen en leidt Hij hen naar de waterbronnen van het leven. En eens zal God Zelf alle tranen van hun ogen afwissen (Openb. 7:17).

*U bent de Bron van licht en leven,
Bron van genâ voor wie gelooft;
U wilt geluk en vrede geven,
al wat Uw Woord ons heeft beloofd.*

10. Mara en Elim

‘Drie dagen gingen zij door de woestijn en vonden geen water. Toen kwamen zij bij Mara. Zij konden echter het water uit Mara niet drinken, want het was bitter. Daarom gaf men het de naam Mara (...). Toen kwamen zij bij Elim. Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Zij sloegen daar hun kamp op aan het water’.

Exodus 15:22-27

De eerste woestijnervaringen

Nadat Israël uit Egypte was geleid, zong het aan de overzijde van de Schelfzee het lied van Mozes, de jubelzang van de bevrijding (Ex. 15:1-18). De Israëlieten waren verlost uit de slavernij, God had hun welgedaan. Het was begrijpelijk dat zij een lofzang zongen. In dat lied zongen zij reeds over het beloofde land dat zij zouden beërven en over het heiligdom dat God daar zou stichten.

Maar zover was het nu nog niet, eerst wachtte de reis door de woestijn. In de woestijn zouden zij God gaan dienen, zoals Mozes tegenover de farao reeds had aangekondigd: ‘Laat ons drie dagreizen ver de woestijn ingaan, zodat wij aan de HEERE, onze God, offers kunnen brengen, zoals Hij tegen ons zeggen zal’ (Ex. 7:16; 8:27). Daarvan lezen wij echter niets in Exodus 15. Inderdaad trokken zij drie dagen door de woestijn, maar aan het brengen van offers kwamen zij niet toe. Dat gebeurde pas later bij de Sinäi (Ex. 18:12; 24:3vv.). Noch

bij Mara, noch bij Elim was er sprake van het brengen van offers. Integendeel, wij zien hier een *morrend* volk, een *klagend* volk. Het loflied was verstomd.

Zij vonden geen water in de woestijn. Dat is de eerste 'woestijnervaring', de eerste moeilijke les die het verlorene volk moest leren op de tocht naar Kanaän. De woestijn is het land van de dood. Het is een dor en dorstig land, zonder water (Ps. 63:2). Dit is een beeld van de wereld als het terrein dat het nieuwe leven niets te bieden heeft, het terrein waar het geloof wordt beproefd (of: verzocht). In de woestijn leren wij wie wijzelf zijn, maar ook Wie God is (Deut. 8:2-4). Wij leren daar gehoorzaamheid en vertrouwen op God. De ziel van de gelovige dorst daar naar God, ja, zelfs zijn vlees verlangt naar Hem. Wij leren daar alles te verwachten van hemelse hulpbronnen.

God Zelf voorziet ons in de woestijn van voedsel en drinken: brood uit de hemel en water uit de rots. Naast het manna waren er ook nog de kwakkels: in de avond gaf de Heere hun vlees te eten en in de morgen volop brood. In verband met het manna vinden wij eveneens de instelling van de sabbat (Ex. 16). Die heeft ook een diepe profetische en geestelijke betekenis, want er blijft nog een sabbatsrust over voor het volk van God (vgl. Hebr. 4:9). Vervolgens vinden wij nog het twistwater van Massa en Meriba, alsmede de strijd met Amalek (Ex. 17).

Dit zijn de eerste woestijnervaringen van het volk Israël na de uittocht uit Egypte, ervaringen die ons als nieuwtestamentische gelovigen ook veel te zeggen hebben. De parallellen vinden wij met name in de brieven aan de Romeinen, 1 en 2 Korinthiërs en Galaten. Na deze eerste ervaringen met God in de woestijn treffen wij de Israëlieten aan

bij de berg van God, de berg Sinaï. Daar maakte de Heere Zichzelf nader aan Zijn volk bekend, sloot Hij een verbond met hen en gaf hun Zijn wetten en inzettingen (Ex. 18-24). Hier werd ook de bouw van de tabernakel, een draagbaar heiligdom voor de God van Israël, voorbereid (Ex. 25-40).

Mara

De eerste ervaring was dus dat men rondtrok door de woestijn zonder water te vinden. De tweede was die van het bittere water: het water van Mara, dat op wonderlijke wijze zoet werd doordat Mozes er een stuk hout in wierp. Wat een teleurstellende belevenis moet dit voor de Israëlieten zijn geweest. Toen zij na drie dagreizen eindelijk water vonden, bleek het bitter te zijn en konden zij het niet drinken! Mara (dat betekent ook 'bitterheid', vgl. Ruth 1:20) ontleende hieraan haar naam: 'Zij konden echter het water uit Mara niet drinken, want het was bitter. Daarom gaf men het de naam Mara' (Ex. 15:23).

Wat een teleurstelling is het ook voor ons als de 'bronnen' waaruit wij menen te kunnen en te mogen drinken, bitter blijken te zijn! Mara was eigenlijk de eerste echte test tijdens de woestijnreis. Het volk faalde en het morde tegen Mozes. Zo bracht God aan het licht wat er diep in hun hart leefde: het beginsel van opstand, rebellie tegen Hem en tegen hun leider Mozes (Ex. 15:24). Morren of 'murmureren' is een van de ergste zonden die er bestaan. In de vermaningen van Paulus in 1 Korinthiërs 10 is het de laatste in een opsomming van vijf ernstige afwijkingen van Israël op de reis door de woestijn (1 Kor. 10:10).

De HEERE, uw Heelmeester

Dit toont aan hoe belangrijk het principe van gehoorzaamheid is tijdens de beproeving: het aandachtig luisteren naar de stem van de Heere, het neigen van ons oor tot Zijn geboden, en het onderhouden van al Zijn inzettingen. Als dat het resultaat is van de test, dan is het goed. Dan ondervinden wij de helende kracht van de Heere te midden van de moeilijkheden. Dan ervaren wij dat Hij, de Heere, onze Heiland, onze Heelmeester is. Dit is een van de bekende samengestelde eigennamen van God: De HEERE, uw Heelmeester (Ex. 15:25-26). Enkele hoofdstukken verder komen wij er weer een tegen: De HEERE is mijn Banier! (Ex. 17:15).

Gods belofte is dan dat Hij Zijn volk geen enkele van de ziekten zal opleggen, die Hij de Egyptenaren – een beeld van wereldlingen – heeft opgelegd (Ex. 15:26). Als gelovigen vormen wij ook de grote uitzondering te midden van een wereld zonder God, evenals dat het geval was met het verlost volk Israël. De kwalen en de plagen van Egypte spreken profetisch van de oordelen die nog over de wereld zullen komen tijdens de Grote Verdrukking.

Het laatste Bijbelboek toont ook enkele treffende parallellen met de plagen die over Egypte kwamen. Wij herinneren ons dat tijdens de eerste plaag het water in bloed werd veranderd, zodat de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken (Ex. 7:14-25). In de eindtijd zal het water ook ondrinkbaar zijn. De wateren zullen bitter zijn: de bronnen van het leven veranderen in bittere doodswateren. Het derde bazuinoordeel is namelijk dat er een grote ster uit de hemel valt op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren. De

naam van de ster wordt genoemd Alsem (dat betekent merkwaardig genoeg ook 'bitter'). Het derde deel van de wateren wordt dan alsem en velen van de mensen sterven van het water, omdat het bitter geworden is (Openb. 8:10-11).

Wat is dan het redmiddel, het geneesmiddel voor het bittere water? Hoe kunnen wij ontkomen aan de plagen van Egypte? Het is veelzeggend dat de Heere Mozes een [stuk] hout, een boomstam wees (zie de Statenvert. en de Engelse vert.). Precies hetzelfde woord wordt in Deuteronomium 21 gebruikt in verband met de doodstraf door middel van ophanging: '(...) dan mag zijn dode lichaam niet aan de paal overnachten, maar u moet hem beslist diezelfde dag nog begraven. Een gehangene is namelijk door God vervloekt' (Deut. 21:22-23). Het bekende citaat van Paulus in de brief aan de Galaten is aan deze passage ontleend: 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden; want er staat geschreven: Vervloekt is ieder die aan een hout hangt' (Gal. 3:13).

Het verband met het kruishout is evident. Christus heeft Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout (1 Petr. 2:24). Toch moeten wij niet alleen aan de betekenis van het kruis als zodanig denken (hoe belangrijk dat ook is), maar evengoed aan de Persoon van Christus Zelf. Kort voor de kruisiging noemde de Heere Jezus Zichzelf immers 'het groene hout' (Luk. 23:31). Wanneer wij het hout hier typologisch duiden, gaat het dus om 'Jezus Christus, en Die gekruisigd', om de woorden van Paulus te gebruiken (1 Kor. 2:2). Zijn Persoon en Zijn volbrachte werk op het kruis van Golgotha: dat is de remedie tegen elke kwaal, tegen elke plaag. Jezus Christus en Die gekruisigd was o.a. het geneesmiddel voor de slechte situatie

waarin de Korinthiërs verkeerden, en ook voor de dwaling waaraan de Galaten zich overgaven. Want ook aan hen werd Jezus Christus als gekruisigd voor ogen geschilderd (Gal. 3:1). Tot Hem moesten zij zich weer wenden, met Hem moesten zij opnieuw in een levende verbinding worden gebracht.

Het hout dat in het bittere water werd geworpen, maakte het water zoet. Zo werd het drinkbaar. Zo maakt ook de gedachte aan het lijden van Christus het bittere in ons leven zoet. Niets kan ons scheiden van de liefde van God, die Hij heeft bewezen in de overgave van Zijn geliefde Zoon. En niets kan ons scheiden van de liefde van Christus, die Hij heeft getoond in Zijn overgave op het kruishout. Inderdaad, de Heere is onze Heiland, onze Heelmeester. Maar er was geen goedkope oplossing voor onze diepe nood, onze bittere ellende. Christus moest Mens worden en Zijn leven voor ons afleggen om ons het leven te kunnen geven.

Elim

Na Mara volgde de oase Elim (dat betekent 'bomen'; terebinten of palmen). In Elim dronk Israël volop van het water van het leven: 'Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Zij sloegen daar hun kamp op aan het water' (Ex. 15:27). Hier is de kudde van God om zo te zeggen aan rustige wateren gevoerd en ligt ze neer in grazige weiden (Ps. 23:2).

Het is een volheid van weldaden, die God aan Zijn volk bewijst. Wat een contrast met Mara! Hier in Elim zijn louter zegeningen te vinden:

1. maar liefst twaalf bronnen om uit te drinken, voor iedere stam een bron;
2. de schaduw, de bescherming van zeventig palmbomen tegen de hitte;
3. een veilige legerplaats aan het water.

Alles spreekt van Gods zorg voor Zijn volk. Alles getuigt van volmaakte orde en rust. De getallen twaalf en zeventig vinden wij zowel in verbinding met Israël als met de gemeente. Zoals er twaalf stamvaders voor Israël waren, waren er ook twaalf apostelen voor de gemeente. Zij hebben het fundament van de gemeente gelegd (Ef. 2:20). Er waren zeventig oudsten die in Israël een voorname plaats innamen (Ex. 24:1). Vergelijk het latere sanhedrin, dat uit zeventig leden bestond plus de hogepriester. In het Nieuwe Testament vinden wij niet alleen twaalf apostelen die werden uitgezonden door de Heere Jezus, maar later volgde ook de uitzending van de zeventig (Luk. 10:1).

Wij staan nog steeds op het fundament dat de apostelen en profeten hebben gelegd. Wij laven ons nog steeds aan de bronnen die zij ons hebben nagelaten in het geïnspireerde Woord van God. Wij legeren ons nog steeds daar ‘aan het water’. Het levende water blijft stromen voor ieder die gelooft. Wij rusten ook nog steeds in de schaduw, de veilige bescherming van de ‘zeventig palmbomen’: de oudsten en de vele gaven die de verheerlijkte Heere ons uit Zijn volheid geeft (Ef.

4:7vv.). Elim, deze oase in de woestijn, is als het ware een voorsmaak van het beloofde land, de hemelse rust.

*Waar ik niets zie dan zandwoestijnen,
een land waar enkel dorheid woont,
waar ik van honger zou verkwijnen,
en waar geen bron de pelgrim loont,
wil God uit frisse bron mij drenken
met levenswater, klaar en rein,
wil Hij mijn ziel verkwikking schenken
uit de onuitputb're heilfontein.*

11. Water uit de Rots

‘En het volk kreeg onenigheid met Mozes en zei: Geeft u ons water, zodat wij kunnen drinken! Mozes zei tegen hen: Waarom hebt u onenigheid met mij? Waarom stelt u de HEERE op de proef? (...) Zie, Ik zal daar vóór u op de rots bij de Horeb staan. Dan moet u op de rots slaan, en er zal water uitkomen, zodat het volk kan drinken (...). Hij gaf die plaats de naam Massa en Meriba, vanwege de onenigheid van de Israëlieten en omdat zij de HEERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HEERE nu in ons midden of niet?’

Exodus 17:2-7

Opnieuw gebrek aan water

Toen de Israëlieten van Elim waren opgebroken, kwamen zij in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinaï ligt (Ex. 16:1). Het reisdoel van het verlost volk, de berg van God, kwam dus al in zicht. Daarna trokken zij via enkele andere pleisterplaatsen, Dofka, en Alus of Aluz (Num. 33:12-13), naar Rafidim (of: Refidim). Dit betekent ‘vlakten’. Daar bevond men zich reeds in de nabijheid van de Horeb – dat is een andere naam voor de berg Sinaï (zie Ex. 17:6; 19:2).

Maar in Rafidim was er geen water voor het volk om te drinken (Ex. 17:1). Er ontstond opnieuw een tekort aan water – wat op zichzelf ook wel te verwachten was op deze reis door de woestijn. De wonderen van Mara waren snel vergeten. Gods genadige voorzieningen in Elim

leken ver verwijderd te zijn (zie Ex. 15). Het volk kwam opnieuw in opstand. Vervolgens speelde zich te Rafidim ook de strijd met Amalek af, waarbij Jozua in de vlakte streed en Mozes voorbede deed op de heuveltop (Ex. 17:8vv.).

Bij Mara morde het volk tegen Mozes (Ex. 15:24), in de woestijn Sin morde het tegen Mozes en Aäron (Ex. 16:2). Te Rafidim is het gemor weer met name tegen Mozes gericht, maar wordt Aäron erbij betrokken: ‘En het volk kreeg onenigheid met Mozes en zei: Geeft u ons water, zodat wij kunnen drinken’ (Ex. 17:2). Door de meervoudsvorm te gebruiken, stelde het volk Aäron medeverantwoordelijk voor het probleem.

In Exodus 15 was er eerder een waterprobleem, in Exodus 16 was er een hongerprobleem. Beide problemen kwamen door Gods goedheid en door de bemiddeling van Mozes en Aäron vrij snel tot een oplossing. Exodus 17 lijkt min of meer een herhaling te zijn van het al eerder gesignaleerde gebrek aan water, maar de dorst was heviger en zo was het ook met het gemor van de Israëlieten. Het was luider en dreigender. Mozes voelde zich nog meer in het nauw gedreven en hij vreesde zelfs voor zijn leven: ‘Het scheelt niet veel of zij zullen mij stenigen’ (Ex. 17:4).

Het gemor was in feite echter tegen God Zelf gericht, het was rebellie tegen Hem en tegen Zijn leiding! ‘Waarom hebt u onenigheid met mij?’, of ‘Wat twist u met mij?’, was dan ook de reactie van Mozes. Het gemor reikte vérder en hóger: ‘Waarom stelt u de HEERE op de proef?’ (Ex. 17:2). In het voorgaande hoofdstuk hadden Mozes en Aäron ook al zoiets gezegd: ‘Want wie zijn wij? Uw gemor is niet tegen ons gericht, maar tegen de HEERE’ (Ex. 16:8). De aanklacht van

het volk, waarop wij straks nog nader zullen ingaan, was niet terecht. Het was uiteraard niet Gods bedoeling om hen en hun kinderen en kudden van dorst te doen omkomen in de woestijn (Ex. 17:3). Hij had wat beters met hen voor, maar juist door al het gemor vielen de meesten van hen in de woestijn.

Gods bijzondere waterbron

Wat was Gods remedie, Gods redmiddel voor dit probleem? De oplossing was niet een [stuk] hout dat in het water moest worden geworpen, zoals bij Mara was gebeurd. Het was nu een ander middel. Het was de staf van Mozes, waarmee hij de Nijl had geslagen (Ex. 17:5). Het was een eenvoudige herdersstaf, die echter ook 'de staf van God' werd genoemd (Ex. 4:17, 20). Dit was de staf die in een slang was veranderd (Ex. 4:1-5). Dit was het instrument waarmee Mozes zijn wondertekenen had verricht in het land Egypte. Deze staf sprak van het goddelijke gezag waarmee hij was bekleed, en waarmee hij de oordelen over Egypte had gebracht. Het was dus een oordeelsstaf, geen priesterlijke staf zoals de staf van Aäron, die gebloeid had en bloemen en vruchten tevoorschijn had gebracht (Num. 17:1-10; 20:8-9).

Met de oordeelsstaf moest Mozes op de rots bij Horeb slaan en dan zou daaruit het water tevoorschijn komen, zodat het volk kon drinken (Ex. 17:5-6). Het slaan van de rots spreekt evenals het slaan van de Nijl van het voltrekken van een goddelijk gericht. Mozes moest vóór het volk uitgaan en enkele getuigen met zich meenemen, enkele oudsten van Israël. Om dit wonder te kunnen zien, moesten

zij dus de pleisterplaats te Rafidim verlaten en alvast naar de volgende legerplaats bij de berg van God gaan (vgl. Ex. 18:5; 19:2). Bij de Horeb zouden zij God ontmoeten en Hij zou daar vóór Mozes op de rots staan. Dan zou het wonder gebeuren. Mozes moest met zijn staf op de rots slaan en op die manier zou de rots een bron van levend water worden. Het water zou gaan stromen en het zou blijven stromen, zodat het hele volk kon drinken.

En zo gebeurde het ook: ‘Mozes deed dit voor de ogen van de oudsten van Israël’ (Ex. 17:6). God Zelf ‘deed voor hen water uit de rots stromen; Hij toch spleet de rots, zodat het water vloeide’ (Jes. 48:21). Deze voorziening was van bijzondere, blijvende aard. De Israëlieten hadden voortaan geen dorst meer op de tocht door de woestijn, zoals de profeet Jesaja ook betuigde (het watergebrek in Numeri 20 was een uitzondering). De waterstromen *volgden* de Israëlieten, waar zij ook heentrokken. Het Nieuwe Testament bevestigt dit en zegt zelfs dat de *rots* met hen meeging: ‘Want zij dronken uit een geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus’ (1 Kor. 10:4).

De frisse waterstromen zijn een beeld van de Heilige Geest, waarvan ons te drinken is gegeven (1 Kor. 12:13). Wij moeten echter bedenken dat die stromen vloeiden uit de geslagen Rots, Jezus Christus, Die leed onder de slaande hand van God in de drie uren van duisternis op het kruis van Golgotha. Hij liet Zich daar verbrijzelen om onze ongerechtigheden, Hij droeg de straf die wij verdiend hadden. Zijn lijden en sterven vormden de grondslag voor de uitstorting van de Heilige Geest.

De Geest kon pas worden geschonken nadat Jezus verheerlijkt was (Joh. 7:37-39). Dit is gebeurd op de Pinksterdag, en sindsdien blijft

het water stromen! De Geest wordt niet telkens opnieuw uitgestort op aarde, maar wel mogen wij bidden om de krachtige doorwerking van de Geest. Het is de Geest die levend maakt, die ons verfrist en nieuwe levenskracht geeft. Hij gaat met ons mee op de reis door de woestijn en wil steeds onze Trooster zijn. Wat een reden tot dankbaarheid hebben wij dus. Of lijken wij misschien toch ook een beetje op het morrende volk in de woestijn?

De blijvende betekenis van Massa en Meriba

Achteraf had Mozes wel commentaar op de opstand van de Israëlieten tegen zijn leiderschap. Hij noemde de plaats waar het volk met hem had getwist vanwege het gebrek aan water: Massa en Meriba (Ex. 17:7). Zodoende bleef de herinnering aan dit gebeuren voor het nageslacht bewaard. De reden van de naamgeving wordt in dit vers uitvoerig omschreven: ‘(...) vanwege de onenigheid (de twist) van de Israëlieten en omdat zij de HEERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HEERE nu in ons midden of niet?’

Massa betekent ‘beproeving’, en Meriba ‘strijd’ of ‘twist’ (in Hebr. 3:8 weergegeven met ‘verbittering’). Het kenmerkende hiervan was niet zozeer dat God Zijn volk op de proef stelde en liet zien wat er in hun hart leefde, maar veeleer omgekeerd: het volk Israël stelde God op de proef! En wel door Hem uit te dagen, door een bewijs van Zijn tegenwoordigheid te eisen, door twijfel te tonen aan Zijn liefde en trouw en Zijn aanwezigheid in hun midden. Het was de taal van het ongeloof, die ons ook nu niet onbekend in de oren klinkt: Als er een God is, dan moet Hij toch wel dit of dat doen!

Hoe reageerde de HEERE op deze beproeving, op deze geweldige uitdaging? Niet met dreigementen, niet met oordeel, niet met een rechtvaardige straf. Het was louter gunst en goedheid die Hij hier in het boek Exodus openbaarde: Hij schonk het volk volop water. Wij hebben al gezien dat deze geschiedenis ons in type laat zien hoe een Ander de straf heeft gedragen. De Rots werd geslagen en het volk ging vrijuit en ondervond louter zegen. Het levende water kwam volop tevoorschijn uit de geslagen Rots, dat is Christus (1 Kor. 10:4). De frisse waterstromen van de Geest vloeien nog steeds, ook voor ons.

Massa en Meriba worden wel steeds in de Schrift aangehaald als afschrikwekkende voorbeelden. Mozes komt er zelf op terug in het boek Deuteronomium: 'U mag de HEERE, uw God, niet op de proef stellen, zoals u Hem bij Massa op de proef gesteld hebt' (Deut. 6:16). Massa hoorde thuis in een reeks van drie ernstige gebeurtenissen, waarbij de Israëlieten God telkens vertoerden (Deut. 9:22; vgl. Num. 11). In de zegen van Mozes wordt Levi als gunstige uitzondering genoemd, als de stam die de proef goed doorstaan heeft (Deut. 33:8). Hier anticipeert Mozes ook op het gebeuren bij de Sinai, waar Levi de goede keus maakte en zich toewijdde aan de dienst van de HEERE. In de psalmen worden Massa en Meriba ook herhaaldelijk genoemd (Ps. 81:8; 95:8-9; 106:32-33). Bij het laatste citaat gaat het echter duidelijk om de gebeurtenissen die in Numeri 20 worden beschreven bij het twistwater van Kades. Hier wordt de naam Meriba tijdens een latere fase van de woestijnreis in een vergelijkbare situatie opnieuw gebruikt.

Zelfs in het Nieuwe Testament is de herinnering aan Massa en Meriba bewaard gebleven, doordat de brief aan de Hebreëen psalm 95 uitgebreid citeert (zie Ps. 95:7b-11; Hebr. 3:7vv.; 4:3vv.). In de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, zijn de plaatsnamen vertaald weergegeven door ‘verbittering’ en ‘verzoeking’. Dit accentueert het belang ervan. Deze weergave heeft ook de goedkeuring van de Heilige Geest, zoals de aanhaling in Hebreëen ons verzekert: ‘Daarom, zoals de Heilige Geest zegt: Heden, als u Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering (Meriba), in de dag van de verzoeking (Massa) in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, en zij zagen toch Mijn werken veertig jaar lang’ (Hebr. 3:7-9).

Het ‘verbitteren’ en het ‘verzoeken’ van God blijft niet beperkt tot deze beide plaatsen, maar krijgt een veel bredere betekenis. Deze plaatsen karakteriseerden in feite de hele woestijnreis: de Israëlieten verzochten God veertig jaar lang en zij stelden Hem constant op de proef. Bij het op de proef stellen, het uitproberen, gaat het om twijfel aan Gods macht om wonderen te kunnen doen. Bij het verzoeken of proberen gaat het om twijfel aangaande Gods trouw.

Het voorbeeld van Christus Zelf tijdens de verzoeking in de woestijn toont ons hoe wij deze listen moeten weerstaan met het Woord van God in de hand. Jezus citeerde wat Mozes had opgemerkt naar aanleiding van de verzoeking bij Massa: ‘Er staat eveneens geschreven: U zult de HEERE, uw God, niet verzoeken’ (Deut. 6:16; Matt. 4:7; Luk. 4:12). Wij mogen God niet uitdagen en Hem uitproberen, om te zien hoever wij kunnen gaan. In plaats daarvan moeten wij de dingen gelovig in Zijn hand leggen en telkens op Zijn hulp en leiding

wachten. Zo leeft de herinnering aan Massa en Meriba voort. Het zijn blijvende lessen voor de 'woestijnreis', ook voor ons als volgelingen van Christus.

12. Spreken tegen de Rots

‘Maar er was voor de gemeenschap geen water. Toen kwamen zij bijeen vanwege Mozes en vanwege Aäron. En het volk kreeg onenigheid met Mozes (...). De HEERE sprak tot Mozes: Neem de staf [van voor het aangezicht van de HEERE] en roep de gemeenschap bijeen, u en Aäron, uw broer, en spreek voor hun ogen tot de rots, en die zal zijn water geven. Zo zult u water voor hen voortbrengen uit de rots, en u zult de gemeenschap en hun vee laten drinken.’

Numeri 20:2-13

De dood van Mirjam

Na vele omzwervingen door de woestijn kwamen de Israëlieten weer in Kades-Barnea (dat betekent: ‘heilige bron’), het vroegere uitgangspunt voor de verkenning van Kanaän (vgl. Num. 13:26; 32:8vv.; Deut. 1:19vv.). In het tweede jaar na de uittocht uit Egypte was Kades voor langere tijd hun legerplaats geweest. Inmiddels waren er zo’n achtendertig jaar voorbijgegaan en waren bijna alle strijders die het goede land versmaad hadden, gestorven in de woestijn (Num. 14:20:35; Deut. 2:14-16).

Wij lezen hier over nog een sterfgeval, namelijk de dood van Mirjam. Dat gebeurde volgens de aanhef van dit hoofdstuk in de eerste maand (Num. 20:1). Mogelijk was dit aan het begin van het laatste jaar van

de woestijnreis. Mirjam stierf in Kades en werd daar begraven in de woestijn *Zin* (of: Sin). Dit was een gebied dat zich vanaf de woestijn ten noorden van Kades-Barnea tot ver in het zuiden uitstreckte. De naam *Sinai* hangt mogelijk hiermee samen. In Numeri 13 wordt Kades gesitueerd in de woestijn van Paran, waaruit wij kunnen opmaken dat dit laatste gebied ook een deel van deze grote woestijn vormde. Wij kennen deze plaatsen ook uit het leven van Abraham en van Hagar (Gen. 14:6-7; 16:14; 21:21).

Mirjam was tijdens de woestijnreis een keer in opstand gekomen tegen Mozes, en was daarvoor toen ook gestraft (zie Num. 12). Helaas mocht zij het Beloofde Land niet binnengaan. Haar dood bepaalt ons bij het ernstige feit dat het alle mensen beschikt is éénmaal te sterven en daarna het oordeel (Hebr. 9:27). De Schrift noemt alleen Henoeh en Elia als uitzonderingen op deze regel. De dood is tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben (Rom. 5:12). Want het loon, dat de zonde geeft, is de dood (Rom. 6:23). Zo stierf Mirjam, de profetes, in de woestijn. Zij werd begraven in Kades. Numeri 20 is een hoofdstuk van zonde, dood en oordeel, hoewel te midden hiervan toch ook *Gods genade* schittert.

De zonde van Mozes en Aäron

Zelfs Mozes en Aäron konden niet ontkomen aan het oordeel van de dood, zoals dit hoofdstuk op indrukwekkende wijze laat zien. Zij schoten tekort in gehoorzaamheid bij het water van Meriba, waar de Israëlieten opnieuw met de HEERE twistten en Hij Zich onder

hen de Heilige betoonde (Num. 20:13; vgl. Ex. 17:7). Later in dit boek is sprake van het water van Meriba, ter hoogte van Kades, d.i. het twistwater van Kades (Num. 27:12-14). Evenals het opstandige volk faalden ook Mozes en Aäron als leiders in deze voor hen zo moeilijke situatie, en daarom zouden zij evenmin het Beloofde Land binnengaan (Num. 20:12).

Dit is een ingrijpende gebeurtenis geweest in het leven van deze knechten van God, waarop later nog uitvoerig wordt teruggegrepen, vooral door Mozes zelf (zie Deut. 1:37; 3:26-27; 4:21; 32:48vv.; Ps. 106:32-33). Zij vertrouwden niet op God en lieten tegenover de Israëlieten niet zien dat Hij de Heilige was. Daarom moesten zij de gevolgen van hun zonde dragen in de woestijn. Het land Kanaän zouden zij niet binnengaan. Aäron stierf op de berg Hor, zoals dit hoofdstuk ook laat zien (Num. 20:22-29). En Mozes stierf enige tijd later op de berg Nebo (Deut. 34:1-8).

Wat was de aanleiding voor hun falen? Terwijl het volk in Kades verbleef, kreeg het gebrek aan water. Om die reden liepen zij te hoop tegen Mozes en Aäron, en kregen ruzie met Mozes (Num. 20:2). Het was dezelfde beproeving die de Israëlieten aan het begin van de woestijnreis ook hadden meegemaakt (Ex. 17:1). Zij ontlokte weer precies dezelfde reactie. Tientallen jaren lang was er echter wel water geweest, het water dat stroomde uit de rots bij Horeb, die destijds door Mozes was geslagen met de staf, waarmee hij in Egypte de Nijl had geslagen. Vele jaren lang hadden de Israëlieten het wonder van deze bovennatuurlijke watervoorziening iedere dag ondervonden. Zij waren zo eraan gewend geraakt, dat ze niet meer dankbaar ervoor waren. Het was voor hen een vanzelfsprekendheid geworden.

Daarom stelde God hen opnieuw op de proef om te weten wat er in hun hart leefde. Dat was helaas niet veel goeds.

Het resultaat was een complete volksopstand. De volksvergadering spaarde haar leiders niet. Mozes en Aäron werden persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor de problemen. Zij kregen diverse verwijten te horen, die soms nog vroom klonken ook. De Israëlieten waren toch het volk van God, de gemeente van de HEERE? Wat hadden Mozes en Aäron hun aangedaan, door hen uit Egypte te laten optrekken en hen in dit barre oord te brengen? Moest Gods volk hier sterven in de woestijn, waar niets groeide en waar geen water was om te drinken? Dan hadden zij beter kunnen sterven met hun broeders, die al eerder waren omgekomen (Num. 20:3-5).

Mozes en Aäron reageerden in eerste instantie heel goed. Zij gingen niet in discussie met de gemeente, maar begaven zich naar de ingang van de tent van ontmoeting. Daar knielden zij neer voor Gods aangezicht om in stil gebed hun hart voor Hem uit te storten. Het antwoord liet niet lang op zich wachten, want 'de heerlijkheid van de HEERE verscheen hun' (Num. 20:6). God Zelf kwam hen te hulp.

De staf van Aäron

De opdracht die God gaf, was duidelijk. Mozes moest de staf van Aäron nemen van voor het aangezicht van de HEERE (Num. 20:9). Dat was de staf die gebloeid had en amandelen had gedragen na de opstand van Korach, Dathan en Abiram. Dit diende als bewijs van het door God erkende hogepriesterschap van Aäron. De staf werd in de

tent van ontmoeting bewaard 'als teken voor de opstandigen' (Num. 17:10). Met die staf in zijn hand moest Mozes in de tegenwoordigheid van het volk tegen de rots *spreken*; dan zou de rots zijn water geven. De rots nu was een beeld van Christus Zelf (1 Kor. 10:4).

De staf van Aäron was de staf van het priesterschap, de staf van de genade en van de voorbede in het heiligdom. Het was de staf die bloesem had voortgebracht, bloemen had gedragen en amandelen doen rijpen. Typologisch spreekt dat van opstandingsleven, leven uit de dood. Christus is na Zijn opstanding uit de doden het heiligdom binnengegaan en Hogepriester geworden voor altijd. Daartegenover was de staf van Mozes *zélf* een staf van *oordeel* en *vergelding*: daarmee had hij de Nijl geslagen en ook de wateren van de Schelfzee doormidden gespleten. Bij de berg Horeb had hij ermee op de rots geslagen. Dit spreekt van het oordeel dat Christus eens voor altijd heeft gedragen op het kruis van Golgotha, wat kan niet worden herhaald.

De zonde van Mozes was nu dat hij zijn *eigen* staf nam en daarmee opnieuw op de rots sloeg, in plaats van tegen de rots te spreken. Hiermee voegde hij zich in feite bij het weerspannige volk en weerstreefde hij Gods bevel (Num. 20:24; 27:14). Bovendien sprak hij onbezonnen met zijn lippen. Daarom verging het hem slecht omwille van hen (Ps. 106:33). Eerst leek het echter goed te gaan. Mozes nam de staf van Aäron en riep het volk bijeen voor de rots. Maar daarna keek hij niet meer naar de rots om die toe te spreken; hij draaide zich om en richtte zich tot het opstandige volk. Vol boosheid sprak hij enkele korte zinnen tegen hen: 'Luister toch, ongehoorzamen, zullen wij voor u uit deze rots water voortbrengen?'

Daarop volgde zijn onbeheerste en vleselijke reactie. Mozes hief zijn hand op en sloeg de rots met zijn eigen staf twee keer, ‘en er kwam veel water uit, zodat de gemeenschap en hun vee konden drinken’ (Num. 20:10-11).

Wij moeten hierbij bedenken dat het Gods bedoeling was om het volk Israël een nieuwe openbaring van Zijn genade te schenken. Mozes had hiertoe het werktuig moeten zijn. De wet was inderdaad door Mozes gegeven, en dat ging gepaard met indrukwekkende verschijnselen. Maar nu ging het om iets hogers en beters. God wilde Zijn *genade* bewijzen, en dat ondanks de opstandigheid van het volk.

Uiteraard zijn de genade en de waarheid pas definitief door Jezus Christus gekomen (Joh. 1:17). Maar God wilde hier een voorproef ervan geven. En wij zien Mozes tijdens de woestijnreis inderdaad diverse malen als voorbidder optreden, zodat God het volk genade kon betonen (zie Ex. 32-34; Num. 14). Maar hier faalde hij. Weliswaar verhinderde dat niet dat de zegen kwam, want er stroomde veel water uit de rots. Maar Mozes onteerde God, doordat hij niet volkomen op Hem vertrouwde in deze situatie en Hem niet ‘heiligde’ voor de ogen van de Israëlieten. Dat betekent dat hij niet liet zien Wie God was in de verhevenheid van Zijn gunst en de grootheid van Zijn genade, als Degene die boven de zonde van het volk stond en die op grond van Zijn *eigen* soevereine goedheid voorzag in hun behoeften.

Alles wat daartoe nodig was, was priesterlijke bemiddeling, gebed en voorbede. God betoonde Zich desondanks toch de Heilige onder hen, en wel door (1) rijkelijk te voorzien in de behoeften van het volk, maar ook door (2) het falen van Mozes en Aäron op gepaste wijze te bestraffen (vgl. Lev. 10:3). Zij zouden delen in het oordeel

van het ongelovige volk en het beloofde land niet betreden (Num. 20:12-13).

Dit behelst een belangrijke les voor ons, die zoveel eeuwen later leven. Mogelijk wil God ook in deze tijd nog een opwekking schenken en nieuw leven geven te midden van zoveel dorheid en doodsheid. Mogelijk wil Hij Zijn soevereine genade betonen en het water van het leven rijkelijk doen stromen. Wanneer Hij ons hiertoe als voorbidders in Zijn dienst wil gebruiken, laten wij Zijn bevel dan niet weerstreven. Laten wij spreken tegen de Rots. Dat wil zeggen: Laten wij bidden tot de verheerlijkte Christus aan Gods rechterhand. Laten wij de staf van het oordeel niet hanteren – wanneer God ons daartoe geen opdracht geeft. Laten wij de *priesterstaf* in de hand nemen en pleiten op de genade van onze Heere Jezus Christus, die eenmaal om onze zonden geleden heeft en de straf voorgoed gedragen heeft. Op grond van Zijn volbrachte werk mogen wij zeker zijn van Zijn zegen.

13. Zingen bij de Springbron

‘Vandaar reisden zij naar Beër. Dat is de bron waarvan de HEERE tegen Mozes zei: Verzamel het volk en Ik zal hun water geven. Toen zong Israël dit lied: Spring op, put, zing ervan in beurtzang! Put, die de vorsten gegraven hebben, die de edelen van het volk gedolven hebben, met een scepter, met hun staven’.

Numeri 21:16-18

Een bron in de woestijn

Soms denkt men bij de ‘springbron’ speciaal aan de laatste hoofdstukken van de Openbaring van Johannes, aan de rivier van het water van het leven, de fontein die ontspringt aan de troon van God en het Lam (Openb. 22:1). Zie het lied dat aan het eind wordt geciteerd. Dan gaat het om de grote toekomst die ons als kinderen van God wacht bij de Heere, waar de verlost en elkaar weerzien en door de engelen worden begroet.

Toch denk ik bij dit thema ook graag aan de bron waarin God nu al voorziet tijdens ons leven op aarde, tijdens onze pelgrimsreis, die in zoveel opzichten lijkt op de woestijnreis van de Israëlieten. Ik denk dan uiteraard aan de ‘springbron’ die de Heere Jezus noemde in Zijn gesprek met de Samaritaanse vrouw. Hij sprak met haar over het water dat Hij wilde geven als de verheerlijkte Christus, het levende water dat de dorst van het hart lest. En hiermee doelde Hij op de

gave van de Heilige Geest, die na Christus' verhoging zou worden uitgestort op aarde. Dit 'water' wordt in ons die geloven 'tot een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven' (Joh. 4:14).

Dat is de springbron die ons als christenpelgrims nu ter beschikking staat in de 'woestijn', in de wereld in haar huidige gedaante. De bron Beër lag daadwerkelijk in de woestijn, zoals blijkt uit het verband in Numeri 21. Na de tocht rond Edom en Moab kwamen de Israëlieten aan de overzijde van de Arnon en daar, aan de noordgrens van Moab, legerden zij zich in de woestijn (Num. 21:13-18). Volgens sommigen horen de laatste woorden van vers 18 ('Van de woestijn reisden zij naar Mattana') nog bij het lied over de bron. Mattana betekent 'geschenk' en dan zou de laatste regel van het lied dus inhouden dat de bron een geschenk van de woestijn was. In Jesaja 15:8 wordt Beër aangeduid als Beër-Elim. Het was dus een oase in de woestijn, een oase met water en bomen.

Zoals gezegd, is onze springbron als nieuwtestamentische gelovigen de Heilige Geest, die in ons woont. Wie van dit 'water' gedronken heeft, dat Christus ons geeft, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid (Joh. 4:14). Want de Trooster is bij ons en woont in ons tot in eeuwigheid (Joh. 14:16-17). Het opspringen van de bron 'tot' of 'in' het eeuwige leven, geeft niet slechts een tijdsduur aan. Het is ook richtinggevend. De fontein springt niet alleen tot in eeuwigheid, maar zij brengt ons ook in *verbinding* met 'het eeuwige leven', dat is Jezus Christus Zelf (vgl. 1 Joh. 5:20). De Heilige Geest is de band met God en met Christus; en de kennis van de Vader en de Zoon is het eeuwige leven (Joh. 17:3).

De koperen slang en de bron

De parallel tussen Numeri 21 en het Nieuwe Testament is trouwens heel bijzonder. Aan de geschiedenis van de bron Beër gaat namelijk nog iets vooraf, en wel het voorval van de koperen slang (Num. 21:4-9). Daarop wordt teruggerepen in Johannes 3, en Christus brengt dit in verband met Zijn eigen verhoging op het kruis. Zoals de slang in de woestijn verhoogd is, 'zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder die gelooft, in Hem eeuwig leven heeft' (Joh. 3:14-15).

Christus is op het kruis voor ons tot zonde gemaakt. Als de verhoogde Mensenzoon heeft Hij het werk van de verlossing volbracht en getriomfeerd over de machten van zonde, dood en duivel. Christus heeft al deze machten openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd (Kol. 2:14-15). Door een blik op het kruis is er leven en heil. Zoals de Israëliet door het zien naar de verhoogde slang in leven bleef, zo ontvangt nu ieder die in het geloof op Jezus ziet het eeuwige leven. Daarom kan de beet van de oude slang, d.i. de satan, ons niet meer deren.

Deze twee geschiedenissen in Numeri 21 horen bij elkaar: de koperen slang in de woestijn en de bron in de woestijn. En zo is het ook met de grote heilsfeiten die wij vinden in Johannes 3 en 4: ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Christus' verhoging op het kruis werd gevolgd door Zijn verhoging in de hemel en de uitstorting van de Heilige Geest. De *mens* verhoogde Hem aan het kruishout, maar *God* verhoogde Hem aan Zijn rechterhand in de hemel – na Zijn opstanding uit de doden. Vanuit de hoge hemel heeft Christus

de Heilige Geest uitgestort over Zijn volk. En de Geest die in ons woont, is in ons de fontein geworden die springt tot in het eeuwige leven.

Spring op, put

De aanwezigheid van de bron geeft in Numeri 21 aanleiding tot een loflied. Het is een lied in de woestijn, maar het gaat over de waterput die daar gelukkig te vinden was. Zoals het bij de Israëlieten was, is het ook met ons als christenen. Wij zingen op onze pelgrimsreis over de Bron van ons heil. Wij prijzen de Vader en de Zoon en wij doen dat dóór de Heilige Geest. De Geest leidt ons in onze aanbidding, in onze eredienst, in onze liederen en gebeden. Na de doortocht door de Schelfzee was er ook gezongen. Dat was het lied van de verlossing, de jubelzang van de bevrijding (Ex. 15; vgl. Rom. 8). Maar daarna was er geen lied meer gehoord tijdens de woestijnreis, afgezien van de afgodische beurtzang rond het gouden kalf (Ex. 32).

Hier klonk echter opnieuw een loflied in de woestijn, een beurtzang in verband met de bijzondere bron die de vorsten groeven. Dit danklied staat in schrill contrast tot het begin van dit hoofdstuk, tot het geklaag en gemor van het ondankbare volk in de woestijn, dat de aanleiding vormde tot het voorval met de koperen slang. Toen klonk er protest naar aanleiding van het gebrek aan brood en water in de woestijn. Met het hemelse manna waren de Israëlieten niet meer tevreden; van die flauwe spijs walgden zij (Num. 21:5; vgl. 11:6).

Kennelijk was er ook weer gebrek aan water ontstaan. Het resultaat was een protesthouding tegen God en tegen Mozes.

De springbron waarin de HEERE enige tijd later voorzag, leidde echter tot spontane blijdschap, tot beurtzang en reidans. Er was al eerder een verandering ten goede opgetreden in de houding van het volk ten opzichte van Mozes. De Israëlieten waren tot inkeer gekomen en hadden hun opstandigheid beleden (Num. 21:7). Deze verandering in hun gezindheid mondde uit in dit lied, dat met recht als een geestelijk hoogtepunt van de woestijnreis kan worden gezien.

Men zong de bron een loflied toe: ‘Spring op, put’. Wij hebben al nagedacht over de betekenis van het opwellen of opspringen, in het licht van het gesprek van de Heere Jezus met de Samaritaanse vrouw. De springbron voorziet in de innerlijke dorst van de gelovige en bewerkt daardoor gevoelens van lof en dank jegens Christus en jegens God de Vader. De Bron van ons heil willen wij prijzen in onze liederen en gebeden. Dankbaarheid en aanbidding wellen op in het hart van de gelovige: zij *springen* op naar boven.

Maar de springbron in ons binnenste zorgt ook voor verfrissing in de omgeving, in de droge woestijn waar wij doorheen trekken. Stromen van levend water vloeien uit ons hart naar buiten en brengen nieuw leven in de wildernis (Joh. 7:37-39). Dan verandert zelfs het tranendal in een oord van bronnen (Ps. 84:7). Wij moeten echter wel éérs tot Christus komen om zelf te drinken en onze eigen dorst te lessen. Bovendien moeten wij ons steeds aan de Bron laven om anderen blijvend tot zegen te kunnen zijn.

De bron die de vorsten groeven

Christus is de Bron en Hij voorziet ons van levend water. Dat zien wij in type ook hier. Mozes moest het volk bijeenroepen en dan zou de HEERE Zelf voorzien in de nood: ‘Verzamel het volk en *Ik* zal hun water geven’ (Num. 21:16). Het levende water hebben wij niet aan onszelf te danken, maar aan Gods soevereine goedheid en aan het volbrachte werk van Christus. Dat hebben wij al eerder gezien.

Aan de andere kant is er ook het aspect van onze persoonlijke verantwoordelijkheid, en dat komt hier net zo goed naar voren. Want hoewel de HEERE het water gaf, vloeide het ditmaal niet uit de rots. Het ging hier om een bron die met eigen inspanning gegraven moest worden; er moest veel werk voor worden verzet. Maar het is mooi om te zien dat dit werk gebeurde door de vorsten, door de edelen van het volk. Deze leiders schaamden zich niet voor dit nederige werk, maar zij zetten zich met heel hun waardigheid, met al hun autoriteit ervoor in. De scepter, de heersersstaf – het teken van hun gezag – werd zelfs gebruikt voor het goede doel. Zó werd de bron gegraven en het levende water aangeboord. En dit werd gememoreerd in het lied: ‘Put, die de vorsten gegraven hebben, die de edelen van het volk gedolven hebben, met een scepter, met hun staven’ (Num. 21:18).

Bij de bouw van de tabernakel zien wij eveneens een geweldige inzet van de kant van de vorsten van het volk (Ex. 35:27; Num. 7:2vv.). Zij brachten grote offers. Er is echter ook een negatief voorbeeld in de Bijbel. Dat vinden wij bij de herbouw van de muren en poorten van Jeruzalem in de tijd van Nehemia. Dan lezen wij dat de aanzienlijken, de vooraanstaanden onder de Tekoïeten hun schouders niet wilden

zetten onder de dienst van hun heren (Neh. 3:5). Zij wilden hun nek niet buigen om dat nederige en zware werk te doen.

Hoe is dat bij ons? Zijn wij tot dienst bereid? Staan wij klaar om ons volledig in te zetten voor Gods huis, voor Gods volk, voor de ‘watervoorziening’ tijdens de gezamenlijke reis naar het Vaderland? Dan zullen wij elkaar vinden bij de springbron.

*Zal 'k u weerzien bij de springbron,
bij des Heren heilfontein;
onder Jezus' uitverkorenen
en in Hem, uw Koning, rein?*

Lied 831 Joh. de Heer

14. Een land van bronnen

‘Want de HEERE, uw God, brengt u in een goed land: een land met waterbeken, bronnen en diepe wateren, die ontspringen in het dal en op het gebergte.’

Deuteronomium 8:7

Een goed land

God had Zijn uitverkoren volk Israël gered uit Egypte en veertig jaar lang geleid door de woestijn. De Israëlieten moesten dit niet vergeten, nu zij op het punt stonden Kanaän binnen te gaan, maar in liefde en gehoorzaamheid Hem dienen, opdat zij ook in de toekomst zouden mogen leven onder Zijn gunst. Gods weldaden vroegen dankbaarheid, maar ook gehoorzaamheid aan Zijn geboden. In zijn rede blikte Mozes terug op de moeilijke woestijnreis, maar hij zag ook vooruit naar de intocht in Kanaän die voor de deur stond.

Die beide elementen vinden wij ook in Deuteronomium 8. Het is zowel een terugblik als een vooruitblik, zoals wij dat bijvoorbeeld kennen bij de overgang van het oude naar het nieuwe jaar. De Israëlieten stonden op de drempel van een nieuwe fase in hun bestaan. Enerzijds moesten zij heel de weg gedenken, waarop de Heere hen de afgelopen veertig jaar in de woestijn had geleid. Dat was met vallen en opstaan gegaan, en zij hadden zowel hun eigen

boze hart als Gods goedheid leren kennen ‘in die grote en vreselijke woestijn, met gifslangen, schorpioenen en droogte, waar geen water was’ (Deut. 8:15).

In ootmoed, afhankelijkheid en gehoorzaamheid moesten zij voortaan de Heere trouw blijven, door met een voornemen van het hart in Zijn wegen te wandelen en Hem te vrezen. Anderzijds moesten zij zich ook voorbereiden op de intocht in Kanaän, nu zij aan de vooravond stonden van de verovering van het beloofde land. Zij moesten de juiste houding tonen, een nederige gezindheid, zodat zij de rijke zegeningen van het land met een dankbaar hart uit Gods hand zouden aannemen en zich niet zouden verheffen op hun eigen kracht om bezittingen te verwerven.

Het was inderdaad een goed land dat de Heere hun wilde geven. Na het verkennen van Kanaän sprak Kaleb zelfs over een ‘bijzonder goed land’ (Num. 14:7). Helaas verspreidden de overige tien verspieters een kwaad gerucht over het land dat zij verkend hadden (Num. 13:32-33), zodat de Israëlieten het goede land versmaadden en weigerden op te trekken om het in bezit te nemen. Dit gebeurde vermoedelijk in het tweede jaar van de woestijnreis en er zouden nog achtendertig lange jaren volgen, totdat de weerspannige strijders tot de laatste man waren gestorven in de woestijn.

Mozes sprak in zijn rede tegen de Israëlieten in de velden van Moab herhaaldelijk over ‘het goede land’ dat zij zouden beërven (Deut. 1:35; 3:25; 4:21-22; 6:18). Het was een land, ‘dat overvloeit van melk en honing’ (Deut. 6:3). Deuteronomium 8 gaat uitvoerig in op dit thema, en beschrijft het goede land in contrast met de grote en vreselijke woestijn waardoor zij waren heengetrokken.

Wij vinden hier een gedetailleerde omschrijving van het land waarin de Heere hen zou brengen.

Het land was:

1. een goed land (vs. 7a, zo ook vs. 10b);
2. een land met waterbeken, bronnen en diepe wateren (vs. 7b);
3. een land met tarwe en gerst, wijnstokken, vijgenbomen en granaatappels (vs. 8a);
4. een land met olierijke olijfbomen en honing (vs. 8b);
5. een land waarin men zonder schaarste brood zou eten en aan niets gebrek zou hebben (vs. 9a);
6. een land waarvan de stenen ijzer waren en waar men uit de bergen koper zou hakken (vs. 9b);
7. een land van lofprijzing vanwege de rijke zegen, de overvloed die God schonk (vs. 10).

Het goede land kende dus een zévenvoudige zegen. Mozes beschreef de rijkdom van het beloofde land in zijn tegenstelling tot het woestijngebied, waarin Israël tot dusver had verkeerd. Hij begon met de watervoorziening, die de garantie was voor de vruchtbaarheid van het land (vs. 7b). Zodoende was het rijk aan kostelijke producten, zowel van de landbouw als van de boomcultuur (vs. 8a). De rijkdom aan olijfolie en de honing namen een aparte plaats in (vs. 8b). Men zou er dus niet in armoede brood eten, maar in overvloed (vs. 9a). Aan dit alles werd nog toegevoegd dat de bodem ijzer- en kopererts bevatte (vs. 9b). Waarschijnlijk moeten wij hierbij denken aan het

Overjordaanse, het noorden van het land en de Libanon (Deut. 3:11; 33:25; 2 Sam. 8:8; 1 Kon. 7:46).

Dit beeld werd voltooid door de tekening van het dankbare volk, zoals het tot verzadiging toe zou eten en God zou prijzen voor al Zijn gunstbewijzen (vs. 10). Het leven in het beloofde land zou een rijk gezegend leven zijn. Zo geeft Christus de Zijnen nu leven en overvloed, waarvoor wij Hem ook mogen danken (Joh. 10:10). De zegen van het land correspondeert met de rijkdom aan zegen die de christen aantreft in de hemelse gewesten. Ja, dit erfdeel bekoort ons (vgl. Ps. 16:6).

De vijandige machten in Kanaän zijn een beeld van de overheden en machten in de hemelse gewesten, die ons het bezit van ons erfdeel willen ontzeggen (Ef. 6:10vv.). De God en Vader van onze Heere Jezus Christus heeft ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend in Christus (Ef. 1:3vv.). Het is niet moeilijk om in Efeziërs 1 ook zeven of nog meer zegeningen te ontdekken. Deze zegeningen houden verband met de kennis van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Onze positie als kinderen, zonen en erfgenamen is daarop gebaseerd. Dit zou ook bij ons moeten resulteren in grote dankbaarheid en lofprijzing jegens de Bron van zegen, zoals de apostel ook duidelijk aangeeft: 'Gezegend', of Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus!

Waterbeken, bronnen en diepe wateren

In het kader van ons onderwerp moeten wij ons nu beperken tot het eerstgenoemde aspect van de zegen van het land, namelijk dat van de watervoorziening. Het land was ruimschoots van water voorzien. God zorgde hiervoor. Het was niet zoals het land Egypte, waaruit de Israëlieten getrokken waren, dat zij na het zaaien kunstmatig moesten drinken met Nijlwater. In Kanaän moesten zij de zegen van bóven verwachten: het land dronk water van de regen van de hemel. Daarvoor zorgde de Heere, want Zijn ogen waren bestendig daarop gericht, van het begin van het jaar tot het einde (Deut. 11:10-12).

Daarom moesten zij de zegen van Hem alleen verwachten, niet van de goden van de Kanaänieten, natuur- en weergoden, waarvan men dacht dat ze de gang van de seizoenen beheersten en regen en vruchtbaarheid konden schenken (Deut. 8:19). De verering van de afgoden vond plaats onder elke groene boom (Deut. 12:2). Wanneer de Israëlieten de Heere met een volkomen hart zouden dienen, zou Hij de regen voor het land op zijn tijd geven, de vroege en de late regen, zodat zij koren, nieuwe wijn en olie konden inzamelen. Zouden zij dat echter niet doen en zich wenden tot de afgoden, dan zou de Heere de hemel toesluiten, zodat er geen regen meer kwam en de bodem zijn opbrengst niet meer gaf (Deut. 11:13-17). Dan zouden zij weldra te gronde gaan in het goede land, dat de Heere hun had gegeven. Een bekend voorbeeld van een dergelijke tuchtiging hebben wij in de geschiedenis van Elia (1 Kon. 17:1).

Zoals reeds eerder uiteengezet zijn de waterstromen een beeld van de hemelse gave die wij als gelovigen hebben ontvangen, de Heilige

Geest waarmee wij zijn gedrenkt (1 Kor. 12:13). De vroege regen spreekt van de uitstorting van de Geest op de Pinksterdag (Hand. 2), de late regen van de uitstorting van de Geest in de eindtijd (Zach. 10:1). Het is de Geest Die het goede land dat wij als christenen hebben ontvangen, het terrein van zegen in de hemelse gewesten, voor ons ontsluit en vruchtbaar maakt. Als wij op deze 'akker' zaaien, zullen wij uit de Geest eeuwig leven oogsten (Gal. 6:8). Het eeuwige leven, de kostelijke vrucht van het goede land dat ons is toegezegd, is de kennis van en de levensgemeenschap met de Vader en de Zoon (Joh. 17:3).

Dat er sprake is van 'een land van waterbeken, bronnen en diepe wateren', tekent de overvloed en de rijke werking van de Geest. Bij 'waterbeken' moeten wij niet aan kleine, ondiepe wateren denken, maar aan rivieren en stromen. God zag om naar het land en gaf het overvloed, de beek van God is vol water (Ps. 65:10-11). Bronnen werden overal gevonden in het land, daar waar het grondwater borrelend aan de oppervlakte kwam. De Geest is de Bron van levend water, dat opspringt tot in het eeuwige leven (Joh. 4:14).

Bij de 'diepe wateren' gaat het om waterdiepten, watervloeden, afkomstig uit onderaardse waterreservoirs (vgl. de zegen van Jozef in Gen. 49:25 en Deut. 33:13). Hierbij denk ik aan 'de diepten van God', de geheimenissen van de wijsheid van God, zoals die nu door de Geest zijn onthuld en vastgelegd in de geschriften van het Nieuwe Testament (1 Kor. 2).

Op bergen en in dalen

De wateren waren dus overal te vinden in het land, op de bergen en in de dalen. In de vlakten kwamen zij tevoorschijn, maar ook op het gebergte (zie Ezech. 31:3-4). God geeft de Geest niet met mate (Joh. 3:34). Waar wij ons ook bevinden in het land van Gods belofte, overal stroomt er zegen. Het levende water ontspringt zowel in de dalen als op de bergen. Als wij de werking van de Geest niet kunnen bespeuren in ons leven, moeten wij de oorzaak daarvan allereerst bij onszelf zoeken. Wij kunnen de Geest bedroeven (Ef. 4:30), en zelfs uitblussen, of uitdoven (1 Thess. 5:19).

Verlangt u naar de vrije werking van de Geest in uw leven? Hij wil uw wensen vervullen, en dat op elk terrein van uw leven. Een mooie illustratie daarvan vinden wij in het leven van Achsa, de dochter van Kaleb, in Richteren 1. Bij de verovering van de stad Debir, op de grens tussen het gebergte van Juda en de Laagte, werd zij de vrouw van Othniël en vroeg zij haar vader om een huwelijksgift: zij wilde niet slechts een stuk land, maar ook waterbronnen erbij. Haar vader gaf haar wat zij begeerde: ‘Toen gaf Kaleb haar hooggelegen bronnen en laaggelegen bronnen’ (Richt. 1:15).

Het land was niet compleet zonder bronnen. Kaleb had zijn dochter een stuk bouwland gegeven, maar dat was niet genoeg. Om dat dorre land vruchtbaar te maken, had zij ook waterbronnen nodig – zowel op het gebergte als in de dalen. Wij hebben ook geestelijke bezittingen ontvangen, maar beseffen wij wel evenals Achsa, dat wij het niet kunnen stellen zonder bronnen van levend water, zonder de krachtige werking van Gods Geest? Kaleb gaf zijn dochter de hoog-

en de laaggelegen bronnen – een prachtig beeld van wat God ons heeft geschonken, opdat wij vrucht zouden dragen voor Hem.

De hooggelegen bronnen doen ons denken aan Christus in de heerlijkheid, Die ons heeft bekleed met kracht uit de hoge. Wat een vreugde is het Hem te zien met het oog van het geloof: de verheerlijkte Heere aan Gods rechterhand! Hoe voorziet Hij in al onze behoeften als de grote Hogepriester bij God, en de Voorspraak bij de Vader! Hoe transformeert Hij ons leven, doordat wij naar Zijn beeld veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid!

De laaggelegen bronnen wijzen meer op de werking van de Geest hier beneden. Hij woont in ons op aarde en vervult ons hart en ons leven. Wat een stroom van zegen zal er in ons leven ontspringen, als wij ons steeds laven aan deze Bron, als wij handelen en wandelen in overeenstemming met de vrije werking van Zijn wil! Wat een vruchten zullen er spruiten uit het land dat aan onze zorg is toevertrouwd, als de levendmakende Geest onbelemmerd kan uitstromen in de dorre en dorstige grond om ons heen!

*Er komen stromen van zegen,
heerlijk, verkwikkend zal 't zijn:
op de valleien en bergen
zal er nieuw leven dan zijn.*

Gebruikte artikelen voor deze uitgave

Hoofdstuk - Artikelnummer - Oorspr. titel (jaar van publicatie bij OudeSporen)

1	HB001	De symboliek van de boom en het water van het leven	2004
2	OS3019	Leven bij de bron	2022
3	HB227	H1. Berseba in het leven van Hagar	2003
4	HB002	De bruid bij de bron	2004
5	HB004	Lessen uit het leven van Izak	2004
6	HB005	Jakob als beeld van Christus, de Goede Herder	2004
7	HB006	Lessen uit het leven van Jozef	2004
8	HB220	H2.10. Jozef, een jonge vruchtboom	2004
9	HB007	Lessen uit het leven van Mozes	2004
10	HB012	Met God in de woestijn	2004
11	HB013	Massa en Meriba	2004
12	HB014	Sprekten tot de Rots	2004
13	HB015	De springbron	2004
14	HB016	De zeven zegeningen van het beloofde land	2004

Cover illustraties:

<https://nl.123rf.com/stock-foto/67086387.html>

<https://nl.123rf.com/stock-foto/137409982.html>

Distributie:

CBC 't Gulden Boek te Houten

Website: www.cbcboek.nl

E-mail: info@cbcboek.nl